

95

Α' ΠΑΝΘΙΣΜΑΤΑ

ΕΚ ΤΙΝΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ 'ΕΤΕΡΟΓΛΩΣΣΟΥ ΣΥΛΛΕΧ-
ΘΕΝΤΑ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΘΕΝΤΑΤΕ ΚΑΙ ΜΕΤΑ-
ΦΡΑΣΘΕΝΤΑ ΕΙΣ ΤΗΝ 'ΗΜΕΤΕΡΑΝ
'ΑΠΛΗΝ ΔΙΑΛΕΚΤΟΝ.

ΠΑΡΑ

ΤΟΥ ΕΛΛΟΓΙΜΩΤΑΤΟΥ ΚΑΙ ΛΙΑΝ ΦΙΛΟΓΕΝΟΥΣ

ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ

ΤΟΥ

ΕΚ ΝΗΣΟΥ ΣΚΙΑΘΟΥ.

ΕΝ ΒΙΕΝΝΗ 1797.

ΤΥΠΟΙΣ ΜΑΡΚ. ΠΟΥΛΙΟΥ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ ΕΙΣ ΤΟ ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΣ ΣΥΓΓΡΑΜ-
ΜΑΤΙΟΝ ΤΟΥ ΣΟΦΟΛΟΓΙΩΤΑΤΟΥ ΚΑΙ
ΛΙΑΝ ΦΙΛΟΓΕΝΟΥΣ
ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ.

„Τὸ σὸν σαφῶς δέδεικται ἐν μικρᾷ βίβλῳ
„Ἀ΄ πασι πνεῦμα εὐφυές τὰ ῥητόρων.
„Ἐπεὶ καὶ ὕπνον ἔποτ' ἄλλος Ἰδμόνων
„Τὰ κεδνὰ ἶδεν, ὥς σὺ, μήτε καὶ ὕπαρ.“

ΠΛΖ. 'ΙΕ. Κ.

Βλέπωντας μέσα εἰς ἓνα βιβλίον ἑτερόγλωσ-
τον ἀναμεταξὺ εἰς ἄλλας πολλὰς γνῶμας ὅπῃ
εἶχεν, ὅτι ἦτον καὶ κάποιαις καλαῖς καὶ σοφαῖς δι-
δασκαλίαις, δὲν ὥκησα κατὰ μίμησιν τῶν με-
λιττῶν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐκλέξω καὶ νὰ ἀπανθήσω
ὅσον ἦτον χρήσιμον πρὸς ἡμετέραν διδασκαλίαν,
δίδωντάς με τὸ παραδειγμα ὁ μέγας Βασίλειος
εἰς τὴν πρὸς Νέας παραινέσιν τε, ὅπως ἂν ἐκ
τῶν Ἑλληνικῶν ὠφελοῖντο λόγων. ἐν ᾗ φησὶν ἔτω·
,,Κατὰ πάντα δὴ ἐν τῶν μελιττῶν τὴν εἰκόνα
,,τῶν λόγων ἡμῖν μεθεκτέον. ἐκεῖναι τε γὰρ ἔτε
,,ἅπασι τοῖς ἀνθρώποις παραπλησίως ἐπέρχονται,
,,ἔτε μὲν οἷς ἂν ἐπιπτῶσιν, ὅλα φέρειν ἐπιχει-
,,ρῶσιν, ἀλλ' ὅσον αὐτῶν ἐπιτήδειον πρὸς τὴν
,,ἐργασίαν λαβεῖν, τὸ λοιπὸν χαίρειν ἀφῆκαν.
καὶ ἀνωτέρω ,,Εκεῖνα τοίνυν καὶ ἡμεῖς τῶν συγ-
,,γραφέων ἀποδεξόμεθα, ἐν οἷς ἀρετὴν ἐπήνε-
,,σαν, ἢ πονηρίαν διέβαλον· καὶ καθάπερ τῆς
,,βοδονιάς τῶ ἀνθρώπου δευψάμενοι τὰς ἀκάνθας ἐκ-
,,κλίνωμεν, ἔτω καὶ ἐπὶ τῶν τοιούτων λόγων ὅσον
,,χρήσιμον καρπώσασθαι, τὸ βλαβερὸν φυλα-
,,ξόμεθα.“

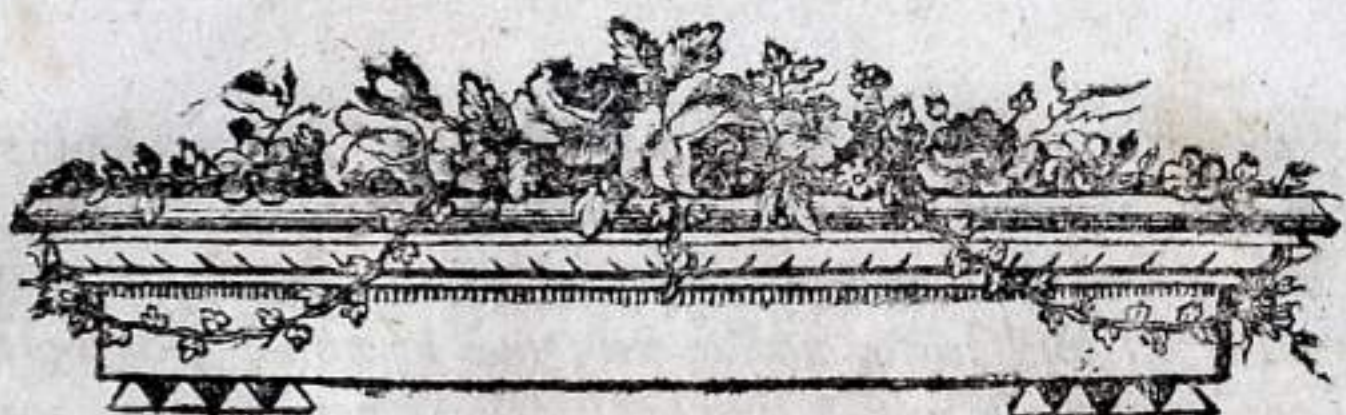
Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον λοιπὸν, καὶ ἐγὼ ἐξα-
κολυθῆσας ἀπὴνθῆσα ὅσον ἦτον χρήσιμον καὶ
ἐπωφελές, καὶ προσαρμόζωντάς το τὸ μετέφρα-
σα εἰς τὴν ἡμετέραν ἀπλὴν διάλεκτον, διὰ νὰ προ-
ξενήσω εἰς τὰς ὁμογενεῖς μὲ καὶ χάριν διατρι-
βῆς, καὶ χάριν νέων ἰδεῶν, καὶ χάριν λυσιτελείας.
ὥσταν ὅπως αὐτὰ τὰ ἔχει ὅλα, μὲ τὸ νὰ εἶναι καὶ
κατὰ τὸν χηματισμὸν ἐπιτερεπές, καὶ κατὰ τὸ
ῥφος τὰ γλαφυρόν, καὶ κατὰ τὰς ἰδέας τὰ ἀξιο-
περίεργον καὶ λυσιτελές.

Δὲν ἀμφιβάλλω λοιπὸν ὅτι θέλει φανῇ ἓνα
νεοφανές τι, καὶ πρωτόλειον εἰς τὸ γένος μὲ, καὶ
ἀγκαλὰ εἶναι μικρὸν κατὰ τὸ δέμας, ἀλλ' εὐρη-
χωρότατον καὶ διεκτεταμένον κατὰ τὰς ἐννοίας.
τὸ ὅποῖον προσφέρωντάς το τῇ ὑμετέρᾳ ἀγάπῃ
καθ' ὅσον ἡμῶρες νὰ τὸ ἀναδείξω μεμορφω-
μένον καὶ διὰ τῶ τύπου ἐκδεδομένον, ἐξαιτῶμαι
συγγνώμην τῶν ἀνθρωπίνῃ ἀδυνείᾳ μοι ἐσφαλ-
μένων. ὁ δὲ παντέλειος Θεὸς παράσχοι ὑμῖν,
εἰρήνην, ὑγιείαν, αὐξήσιν ἀπάντων.

Τῆς ὑμετέρας ἀγάπης

Ἐλάχισος ὁμογενής.

Στέφανος δημητριάδης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α.

Ητον σχεδὸν μεσάνυχτα ὅταν βεβαρυμένος ἀπὸ τῆς σο-
χασμῆς ὅπῃ ἔκαμνα ἐπάνω εἰς τὴν ὀδυνηρὰν κατάσασιν τῶν
ἀνθρώπων, ἀπεφάσισα νὰ κοιμηθῶ.

Εἰσφάλησα τὴν πόρτα μου, ἔκαμα τὴν προσευχήν μου, καὶ
ἐπλάγιασα γεμάτος ἀπὸ διαφόρης ιδέας.

Αὐτὸς ὁ ὕπνος ἠπλωσε τὰς πτέρυγάς τε ἐπάνω εἰς τὰ βλέ-
φαρά μου, ὠνειρεύομεν ὥσάν νὰ εἶχαν ἀπεράσῃ τάχα πολλοὶ
αἰῶνες ὅπῃ ἐκοιμήθηκα.

Εἰξύπησα τέλος πάντων, καὶ ἐννοίωσα εἰς τὸν ἑμαυτόν μου
ἓνα τοῖστον βάρος, ὅπῃ ποτὲ δὲν εἶχα τὸ αἰσθάνεσθαι. τὰ χέ-
ριά μου ἐτρεμέλιαζαν. καὶ τὰ ποδάριά μου ἐκλονίζοντο. κοιτά-
ζοντας μέσα εἰς τὸν καθρέπτην, ἔλαβα μεγάλον κόπον νὰ
γνωρίσω τὸ πρόσωπόν μου, ἐπειδὴ ὅταν ἐπλάγιασα νὰ κοιμη-
θῶ εἶχα ξανθὰ μαλιὰ, καὶ χρῶμα λευκόν, καὶ μάγουλα μὲ
κοκκινάδα, καὶ ἔταν ἐκοίταζα εἰς τὸν καθρέπτην, τὸ πρόσω-
πόν μου ἦτον ὅλο ζαρωμάδες, τὰ μαλιά μου ἄσπρα, καὶ εἶχα
δύο κόκαλα πετακτὰ ἐπάνω ἀπὸ τὰ ὀρμιάτιά μου, μίαν μίτ-
την μακρυὰν, καὶ ἓνα χρῶμα χλωμόν ἦτον περιεχυμένον ἐ-
πάνω εἰς τὴν ὄψιν μου. ὅταν ἠθέλησα νὰ περιπατήσω δὲν
ἤμπορεῖσα ἄλλῶς, παρὰ ἐπακμυβῶντας μηχανικῶς ἐπάνω
εἰς μίαν ῥάβδον. τῆτο καὶ μόνον δὲν ἀπόκτησα τὴν εὐχέλαιον,
τὸν μελαγχολικὸν χυμὸν ὅπῃ εἶναι πολλὰ συνηθισμένος εἰς
τῆς γέροντας.

Εὐγαίνωντας ἀπὸ τὸ σπῆτι μὲ ἴδα μίαν ἀγορὰν δημοσίαν ὅπῃ δὲν τὴν ἐγνώριζα. ἐκεῖ εἶχαν εἴσῃ πρὸ ὀλίγῃ ἓνα σύ-
λον, ὅπῃ εἶλκε τὰ ὄμματα τῶν περιέεργων. ἐπροχώρησα πα-
ρέμπροσθεν καὶ ἐδιάβασα πολλὰ παλαιὰ καὶ ποιεῖς χαρακτῆρας
ὅπῃ ἦτον ἐπάνω εἰς αὐτὸν σκαλισμένοι μὲ γράμματα χρυσὰ
"τὸ σωτήριον ἔτος" 2400.

Πάραυτα ἐσοχάσθηκα ὅτι αὐτὸ ἦτον μία ἀπάτη τῶν ὀφ-
θαλμῶν μὲ, ἢ τὴν ἀλάχισον ἓνα λάθος τῆς τεχνίτης. καὶ ἐκατα-
γίνομεν νὰ τὸ σημειώσω, ὅταν ἡ ἑκασίς μὲ ἤυξανε περισ-
σότερον, εἰπώντας τὰ ὀμμάτιά μὲ ἐπάνω εἰς δύο τεῖλα ἐγ-
γραφα δόγματα τῆς Μονάρχῃς ὅπῃ ἦτον κολλημένα εἰς τὰ τεῖ-
χη μὲ τὸ ἴδιον ἔτος.

Ἐπαρτήρησα καὶ ἦτον τὸ αὐτὸ σημειωμένον ἐπάνω εἰς τὰ
γράμματα τῆς κοινότητος, τί λοιπόν; εἶπα μὲ τὸν ἑμαυτὸν
μὲ, ἐγὼ ὑπερεγῆρασα χωρὶς νὰ τὸ καταλάβω; τί; ἐγὼ
ἐκοιμήθην ἐξακοσίαις ἐβδομήντα δύο χρόνους;

Τὸ πᾶν παρήλλαξεν. ὅλα τὰ μέρη τῆς πόλεως ὅπῃ τὰ
ἴξευρα καλῶτατα μὲ ἐπαρξήσιάζοντο εἰς ἓνα σχῆμα διαφο-
ρετικόν, καὶ νεοσὶ εὐπρεπισμένον. ἐχάνομουν μέσα εἰς με-
γάλας καὶ ὥραίας πλατείας ἐπιτηδείως σαθμισμένας. ἔμβαι-
να μέσα εἰς εὐροδορμία εὐρύχωρα, ὅπῃ ἐφαίνετο μία τό-
σον ἐξαιρετος διάθεσις, ὅπῃ δὲν ἐδοκίμαζα καὶ μίαν περι-
πλοκήν. Δὲν ἦκα ὁμῶς καὶ μίαν ἀπὸ ἐκείνας τὰς κραυγὰς
τὰς συγκεχυμένας καὶ ἀλλοκότους, ὅπῃ ποτὲ καὶ ἐξέσχιζαν
τὰς ἀκοάς μὲ. καὶ δὲν ἐσυναπαντῶσα τελείως ἀμάξας ὀχλη-
ρὰς εἰτοίμους νὰ μὲ συντρίψουν.

Εἶμουν λοιπόν ὅλος ἑκαστικὸς, ὅταν ἐβλεπα μάλιστα τὰς
διαβάτας ὅπῃ ἐσαματῶσαν, καὶ μὲ ἐσοχάζοντο ἀπὸ κεφαλῆς
ἕως ποδῶν, μὲ τὸ πλεονεχὲς μεγαλήτερον θάμβος. αὐτοὶ ἐμά-
ζευν ταῖς πλάταις τῆς, καὶ ἐχαμογελοῦσαν, καθὼς χα-
μογελοῦμεν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι ὅταν συναπαντῶμεν ἀνθρώπους μὲ
προσωπεῖα καὶ κατὰ ἀλήθειαν τὰ ἐνδύματά μὲ ἐπρεπε νὰ

Φανῶν εἰς αὐτὰς καὶ ἀρχαῖα, καὶ παράξενα, τόσον ἦτον διαφορετικά ἀπὸ τὰ ἐδικά τες.

Ἐνας πολίτης, ὅπῃ ἐγὼ ἐγνώρισα μετέπειτα ὅτι ἦτον σοφὸς ἄνθρωπος, ἐπλησίασέ κοντά μιν, καὶ μὲ ἠρώτησε τιμίως, ἀλλὰ μὲ μίαν σοβαρότητα σαθεράν. ὦ καλὲ Γέρον, μὲ εἶπεν, εἰς τί σε χρησιμεύει αὕτη ἡ μεταμόρφωσις; ἄρα γε ὁ σκοπός σας εἶναι νὰ μᾶς ἀνακαλέσετε τὰ ἀξιογέλασα ἡθῆ ἐνὸς αἰῶνος ἄλλοκότῃ; ἡμεῖς δὲν ἔχομεν καμμίαν ἔφεσιν νὰ τὰ μιμηθῶμεν, ἀφήσατε αὐτὴν τὴν ματαίαν ἀσειότητα.

Πῶς; ἐγὼ τῷ ἀπεκρίθηκα. ἐγὼ δὲν εἶμαι παντελῶς μεταμορφωμένος, φορῶ τὰ ἴδια φορέματα ὅπῃ ἐφορεῖσα χθές, οἱ ἐδικοί σας σύλοι, τὰ ἐδικά σας ἔγγραφα εἶναι ὅπῃ ψεύδονται.

Εἴτε ὑπέλαβεν αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ὅτι ἐπαραιμῶσα, εἴτε ἐσοχάσθη ὅτι ἡ μεγάλη μιν ἡλικία ὅπῃ ἐφαίνεμιν πῶς εἶχα, μὲ ἔκαμνε νὰ διηγῶμαι λήγεις, εἴτε διὰ καμμίαν ἄλλην ὑπόψιν τιν, μὲ ἠρώτησεν εἰς ποῖον ἔτος ἐγεννήθηκα; καὶ τῷ ἀπεκρίθηκα. εἰς τῆς 1740: ἔ; πολλὰ καλὰ, μὲ εἶπεν. ἰδὲ κατὰ τὸν ἐδικόν σας λογαριασμόν, εἶδε σωσά 700: χρονῶν ἄνθρωπος· ἴσως ἐσεῖς αὐθέντη ἤυρετε τὸ ἀθάνατον ποτὸν, ἢ τὴν φιλοσοφικὴν πέτρην.

Προφέρωντας αὐτὰ τὰ λόγια ἐχαμογελῶσε, καὶ ὁ καθεὶς ἐπλησίαζεν ὁλόγυρά μιν μὲ μίαν ἡδονήν, καὶ σέβας ξεχωριστόν. ὅλοι ἐπιθυμῶσαν κατ' ὑπερβολὴν νὰ μὲ ἐρωτήσιν, ὅμως ἡ διάκρισις ἐχαλίνωνε τὴν γλῶσσάν τες, καὶ εὐχαριστοῦντο μόνον νὰ λέγουν ἀναμεταξύ τες πολλὰ μυσικά. ἰδὲ ἓνας ἄνθρωπος παμπάλαιος. ὅχ! τί πρᾶγμα ἄξιον περιεργείας!

Ἦμιν πολλὰ τετραγαγμένος μὲ τὸν ἑαυτόν μιν, ὅταν ἐκεῖνος ὁ σοφὸς ἄνθρωπος μὲ εἶπεν, ὦ ἐκστατικὲ Γέρον, ἐγὼ σᾶς προσφέρω τὸν ἑμαυτόν μιν εὐχαρίστως εἰς τὸ νὰ σᾶς δαλεύσω διὰ ὁδηγός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Ἦκολέθρησα ἐκείνον τὸν σοφὸν ὁδηγόν μᾶ, ἢ περιπατῶν-
τας εἰς τὸν δρόμον, τὸ πλῆθος ἀκόμι μὲ ἐπερικύκλωνεν. ὁ-
μως τὸ κοίταγματάς δὲν εἶχε κἀνένα σχῆμα περιπαιγμοῦ,
μήτε καταφρονήσεως. τῷτο μόνον ἤκουα ὅτι ἐψηθίζιζαν ἀπὸ
ὅλα τὰ μέρη, ἰδὲ ἕνας ἄνθρωπος ἐπτακοσίων χρονῶν, ὁ
ὁποῖος χωρὶς ἄλλο ἐσάθη δυσυχῆς εἰς τὰς πρώτους αἰῶνας
τῆς ζωῆς του.

Ἐμεῖνα ἐκστατικὸς εὐρίσκωντας τόσῃν καλὴν εὐταξίαν εἰς
τὰς δρόμους. ἤθελεν εἰπῆ τινὰς ὅτι αὕτῃ ἦτον μία ἐορτὴ τῷ
Θεῷ. ἡ πόλις ἐφαίνετο κατ' ὑπερβολὴν πεπολισμένη. ἦτον
εἰς κάθε ἄκρον δρόμων ἀπὸ μία φρερὰ ὅπῃ διηγευπνῶσε διὰ
τὴν κοινὴν εὐταξίαν, καὶ διεύθυνε τὴν κίνησιν τῶν ἀμαξῶν,
καὶ τῶν ἀνθρώπων ὅπῃ ἐβάσταζον φορτία, εἰς τὰς ὁποῖας
ἔδιδαν ἕνα πέραμα ἐλεύθερον, ἐν ὧ νὰ πηγαίνεν εἰς τὸν
διωρισμένον τόπον τας νὰ ἀφήσεν τὸ φόρτωμά τας, τὸ ὁποῖον
ἦτον πάντοτε ἀνάλογον μὲ τὰς δυνάμεις τας, χωρὶς νὰ κα-
ταπνίγωνται μέσα εἰς τὸν ὕδρωτα, μὲ τὰ ὄμματα κόκκινα,
ἢ μὲ τὴν κεφαλὴν ὑποκενυμένην, ἀνασενάζοντες ὑποκάτω
εἰς ἕνα ἄχθος, ὅπῃ ἀνήκει εἰς ἕνα κτήνος ἄλογον, καὶ ὅχι
εἰς ἕνα ζῶον λογικόν. οἱ πλῆσιοι εἰς αὐτὸν τὸν Φιλάνθρωπον
λαὸν, δὲν ἐκαταχρῶντο παντελῶς τὴν ἀνθρωπότητα διὰ μέ-
σου μερικῶν ἀργυρίων.

Ἐπαρτήρησα ἔπειτα ὅτι ὅλοι οἱ πηγαινάμενοι ἔπιαναν τὰ
δεξιὰ τῷ δρόμου, καὶ οἱ γυριζάμενοι τὰ ἀριστερά, αὐτὸς ὁ
τόσον εὐκόλος τρόπος τὸ νὰ μὴ συγκερῶνται οἱ ἄνθρωποι
συγκεχυμένως εἰς τὰς δρόμους, πρὸ ὀλίγου ἐφευρέθηκεν. ἐπει-
δὴ εἶναι βέβαιον ὅτι μὲ τὸν καιρὸν γίνονται αἱ ὠφέλιμοι
ἐφευρέσεις. μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον λοιπὸν ἐγλύτωναν ἀπὸ ὅλα
τὰ ὀχληρὰ συναπαντήματα.

Ὅλαις αἱ ἐξελεύσεις ἦτον εὐκόλαις, καὶ ἀτάραχαῖς. καὶ

εἰς τὰς δημοσίας τελετάς ὅ,πῃ ἐξείρχετο ὁ Θεοῦς ὅλου τῆ
πλήθους, ὁ καθεὶς ἐπήγαινε, ἢ ἐγύριζεν ἀταράχως εἰς τὸ
σπῆτιν, χωρὶς νὰ κατασυντριφθῇ. μήτε ἔβλεπα ἐκεῖ εἰς
τὰς δρόμους τὰ ἀξιογέλασα σφυρογυρίσματα μυρίων ἀμαξῶν
μπερδευμένων, νὰ σέκωνται ἀκίνηταις διὰ πολλαῖς ὥραις ἐμ-
προσθὰ εἰς ταῖς θύραις, ἐν ᾧ ὁ χρυσωμένος ἄνθρωπος ὅπῃ
ἐσύρετο μέσα εἰς αὐτὰς ἀλησμονῶντας ὅτι εἶχε ποδάρια,
ἐφώναζε τὴν θυρωρὸν καὶ ἐπαρσπονείτο ὅτι δὲν ἐπρόφθανε
τὸ ὀγλιγωρότερον.

"Ολος ὁ λαὸς ἔκαμνε μίαν κυκλοφορίαν ἐλευθέραν, εὐκο-
λὴν, ἢ γεμάτην ἀπὸ τάξιν. ἐσυναπάντησά ἕως ἑκατὸν ἀμά-
ξια φορτωμένα ἀπὸ γεννήματα, ἢ ἀπὸ ἄλλα σκεύη, ἢ μό-
νον ἓνα ἄρμα, καὶ αὐτὸ ἐβάσταζεν ἓνα ἄνθρωπον ὅπῃ ἐφαί-
νετο ὅτι εἶναι ἀδελφής, καὶ δὲν εἶχε τὴν δύναμιν νὰ περι-
πατήσῃ.

Τὶ ἐγιναν; ἔλεγα, ἐκεῖνα τὰ λαμπρὰ ἄρματα μὲ μεγά-
λὴν περιέσγειαν χρυσωμένα, ζωγραφισμένα, βερνικιασμένα,
ὅπῃ εἰς τὸν καιρὸν μὲ ἐγέμιζαν ὅλον τὸ ἔδαφος τῆς πόλεως,
ἔχωντάς το διὰ μεγάλην δόξαν οἱ ἐν αὐτοῖς φερόμενοι, νὰ
τρέχουν μὲ τόσῃ βίαν καὶ ταχύτητά, ὥστε νὰ σκάζουν τὰ
ἄλογά τους, ὥσάν νὰ ἐφιλονεικῶσαν εἰς τὸ τρεξίμιον τῶν ὀλυμ-
πιακῶν ἀγώνων.

Δὲν εἶναι πλέον συγχωρημένον, μὲ ἀπεκρίθησαν τινὲς, εἰς
τὸ νὰ κάμνουν τέτοια τρεξίματα. οἱ ἀγαθοὶ νόμοι ἀπηγό-
ρευσαν αὐτὴν τὴν ἀσωτείαν ὅπῃ ἐπάχυνεν ἓνα λαὸν ἀπὸ δό-
λης, καὶ ἀπὸ ἄλογα.

Οἱ πλῆσιοί μας τὴν σήμερον κάμνουν χεῖσιν τῶν ποδῶν τους,
αὐτοὶ ἔχουν πλῆτον περισσότερον, καὶ ποδάρεαν ὀλιγωτέραν.
ἢ αὐτὰς τὰς ἀμάξας ὅπῃ βλέπετε ἀκόμι, ἄλλοι δὲν τὰς με-
ταχειρίζονται, παρὰ μερικοὶ μινίστροι γηραλαῖοι, ἢ ἄνθρωποι
ἐκλελεγμένοι διὰ τὰς ἐπωφελεῖς ἐκδιδεύσεις τους, οἵτινες ὑπέ-
κλιναν ὑποκάτω εἰς τὸ βάρος τῆς ἡλικίας, εἰς αὐτὰς μόνους

εἶναι συγχωρημένον νὰ κινῶνται ἡσυχῶς ἐπάνω εἰς αὐτὸ τὸ ἔδαφος, προσέχοντας ὅμως κατὰ πολλὰ ὅπῃ νὰ μὴν ἐνοχλήσουν τὰς διαβάτας.

Ἀκολοῦθῃσα αὐτὸν τὸν ἀξιοπερίεργον περίπατον, βλέπωντας ὅλο ἀξιόλογα πράγματα ὅλα νέα εἰς ἐμέ. κάθε γωνία τῆς δρόμου μὲ ἐπαρξήσιαζεν ἀπὸ μίαν εὐμορφὴν βρύσιν, ἣτις ἄφινε νὰ τρέχῃ ἓνα νερὸν καθαρὸν καὶ διαυγές, τὸ ὁποῖον εὐγαινε μέσα ἀπὸ μίαν κογχύλην, καὶ ἐπιπτεν εἰς εἶδος ἀργυρῶν, προξενώντας μεγάλην ἐπιθυμίαν εἰς τὸ νὰ πῇ τινὰς ἀπὸ τὸν κρύσταλλοντα, καὶ εἰς κάθε βρύσιν ἦτον κρεμάμενον ἓνα τάσι εὐμορφον ὅπῃ ἐπρόσφερεν ἀπὸ αὐτὸ τὸ ὑγιεινὸν ὕδωρ εἰς τὰς διαβάτας. ἔπειτα αὐτὸ τὸ νερὸν ἔτρεχεν εἰς τὰς ρύακας, καὶ ἐπλυνεν ἀκαταπαύτως τὸ ἔδαφος τῆς πόλεως.

Κοιτάξετε, μὲ ἔλεγεν ὁ ὁδηγός μου, αὐτὰς τὰς οἰκας πόσον εἶναι προνοημένοι ἀπὸ τὰ πλέον ἀναγκαιότερα καὶ ὠφελιμώτερα πράγματα εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων: τί πατριωσύνη! τί δροσερότης ἐξατμίζεται εἰς τὸν αἶρα! κοιτάξετε πόσον εἶναι ἀναπαυτικὰ αὐτὰ τὰ ὀσπήτια, καὶ σολισμένα ἀπὸ κάθε χάριν!

Δὲν κατασκεύζην πλέον καπνοδόχους ὀλεθρίους, τῶν ὁποίων ἡ πτώσις ἐφοβέριζε τὰς διαβάτας. ἡ σκέπαις τῶν ὀσπητίων δὲν ἔχην πλέον ἐκεῖνο τὸ γοτθικὸν σχῆμα, ὅπῃ μὲ τὸν πλέον παραμικρὸν αἶρα ἔκαμνε νὰ γλυστροῦν τὰ κερამίδα κάτω εἰς τὰς δρόμους τὰς πλέον συχνάζομένους.

Ἀνεβήκαμεν ἔπειτα εἰς τὸ ὕψος ἑνὸς ὀσπητίου, ἀπὸ μίαν σκάλαν ὅπῃ τινὰς ἔβλεπε καθαρὰ ὅλην τὴν πόλιν. τί ἡδονὴ ἐσάθη αὐτῇ διὰ ἐμένα, ὅπῃ ἀγαπῶ τὸ θῶρι, καὶ τὸν καθαρὸν αἶρα; τὸ νὰ συναπαντήσω μίαν σκέπην κατασκευασμένην ἀπὸ χῶμα εἰς ἐπίπεδον σχῆμα, καὶ σολισμένην ἀπὸ γλάστραις μὲ λευκὰ, καὶ ὀλόγυρα ἀπὸ κληματαργιαῖς μὲ μοσχოსάφυλα. ἡ σκοπιὰ κάθε οἰκίας ἐπαρξήσιαζεν ἀπὸ ἓνα δῶμα παρόμοιον, εἰς τρόπον ὅπῃ αὐτὰ τὰ δώματα ὅλα μὲ

ἓνα ἰσόμετρον ὕψος ἐσχημάτιζαν μαζί ἓναν ἐκτεταμένον κήπον, καὶ ὅλη ἡ πόλις θεωρημένη ἀπὸ μακρόθεν ἐφαίνετο σεφανωμένη ἀπὸ ἄνθη, ἀπὸ καρπῶν, καὶ πρασινάδες.

Ἐκεῖ ὅπῃ ἐκοίταζα μὲ μεγάλην ἡδονὴν, ἶδα πολλὰ εὐμορθεύοντα κτήρια ἔξωθεν τῆς πόλεως, καὶ ἠρώτησα τὸν ὀδηγόν μου νὰ μὲ εἰπῇ τί εἶναι. Αὐτὰ εἶναι, μὲ εἶπε, τὰ ὀσπητάλια θεωρημένα ἔξωθεν τῆς πόλεως διὰ νὰ μὴ φθείρουν τὸν αἶρα. ἐκεῖνο τὸ ἄλλο, μὲ λέγει, εἶναι ὁ οἶκος τῆς φιλικίας τῶν εὐλογίων. Αὕτη ἡ εὐτυχὴς ἀνακάλυψις βάζεται εἰς πράξιν τὴν σήμερον μὲ καλὴν ἐκβασιν πάντοτε, καθὼς καὶ ἄλλα θαυμασία σεκρέτα ὅπῃ ἀνεκαλύψαμεν.

Ἐπειδὴ ἡ σπουδὴ καὶ ἐπιμέλεια μᾶς ἔκαμε νὰ εὕρωμεν πολλὰ ἀπλὰ βότανα θαυμασία, ὅπῃ ἡ ἀμάθεια τῶν πρώτων αἰώνων τὰ ἐκαταπατήσεν ὑποκάτω εἰς τὰς πόδας τῆς, καὶ μὴ ὅλον τῆτο αὐτὰ μᾶς ἔδωσαν τὴν τέχνην νὰ ἰατρεύωμεν τὸν πνεύμονα, τὴν φθίσιν, τὴν σπλῆνα, τὴν ὑδρωπικίαν, καὶ ἄλλα πάθη χρονικά. ἡμεῖς τῶρα ἐφέρουμεν εἰς περισσοτέραν τελειότητα τὴν βοτανικὴν, τὴν θεραπευτικὴν, ἢ ὑγιεινὴν ἐπὶ πάντων ἐξηκριβώθη μὲ τόσῃν καθαρότητι, καὶ σαφήνειαν, ὅπῃ ὁ καθεὶς μας ἱξεύρει νὰ προνοῖται μόνος τε διὰ τὴν ὑγίαν τε τὴν σήμερον. πλέον δὲν ἐπαναπαύονται οἱ ἄνθρωποι ἐπάνω εἰς τὰς ἰατρὰς, ὅσον καὶ ἂν εἶναι ἄξιοι. ἔλαβον τὴν ἐπιμέλειαν τῆς νὰ ἐξετάζω μόνοι τὰς κράσεις των, ἀντὶ νὰ θέλω οἷον ἓνας ἕτερος ἄνθρωπος νὰ προφητεύσῃ τὰ πάθη τὰς μὲ τὴν πρώτην θεωρίαν. Κατὰ ἄλλον τρόπον ἢ ἐγκράτεια, καὶ ἡ συμμετρία ὅπῃ εἶναι τὸ ἀληθινὸν ἀντίδοτον, ἐχρησίμευσεν εἰς τὸ νὰ σχηματίσῃ σώματα ὑγῆ, καὶ εὖρωσα μὲ ἀνδρείας ψυχὰς καὶ καθαράς, καθὼς εἶναι καὶ τὸ αἷμα τῶν.

Ἐχομεν μὲ ὅλον τῆτο καὶ ἰατρὰς, ὅμως ἰατρὰς σοφῶς, ἰατρὰς φιλανθρωπῶς, καὶ ὅπῃ δὲν κάμνουν ἀποφάσεις ποτὲ θανάτου, προφέρωντας ἐκ τῆς παρατυχόντος μόνον γενναῖα ἀξιώματα τῆς ἰατρικῆς τῆς, ἀλλὰ λαμβάνουσι τὸν κόπον τὸ νὰ ἐξετάσῃ μὲ προσοχὴν τὸν ἄρρωστον, τὸ νὰ καταλάβουν

μὲ ἀγχίνοιαν τὰ συμπτώματα τῶ πάθους, καὶ νὰ κατὰ-
σκευάσουν μόνοι τους τὰ ἱατρικὰ, τῶν ὁποίων αὐτοὶ μόνοι
ἰξεύρουσι τὴν ποιότητα, ἢ δύναμιν, ἢ εἰς τὸ ὅποιον ἐκτεταται
ἡ ἐνέργεια, καὶ ἡ καλὴ ἐκβασίς, καὶ ὅχι νὰ τὰ λαμβάνουν
ἐτοιμα ἀπὸ ἀπείρους σπετζιάριδες, σαφρὰ ἢ πεπαλαιωμένα,
ἢ ἄχρηστα τὰ περισσότερα σχεδόν. ἔτω φυλάττεν αὐτοὶ ἓνα
ἐπάγγελμα ἄξιον τῆς ἀρετῆς ἢ τῆς εὐγνωμοσύνης, διὰ τὴν
ἀναναιῶναι τὸν λεπτὸν μίτον τῆς ζωῆς τῷ ἀνθρώπῳ.

Ἐπειτα μὲ ἔδειξε τὸ σχολεῖον τῶν τεσσάρων γενεῶν. ἐκεῖ,
μὲ εἶπε, διδάσκονται οἱ νέοιμας τὰς τέσσαρας διαλέκτους.
ποίας διαλέκτους, τὸν ἠρώτησα, τὴν Ἑλληνικὴν, ἢ τὴν λατι-
νικὴν, ὅπῃ εἰς τὸν καιρὸν μὲ ἐδιδάσκοντο μὲ μεγάλους κόπους,
ἢ πικρίας. θυσιάζετε λοιπὸν ἢ ἐσεῖς δέκα χρόνους ὁλοκλή-
ρους τῆς ζωῆς τῶν τέκνων σας, (τὸν πλέον ὠραιότερον ἢ πο-
λυτιμότερον καιρὸν τῆς) διὰ νὰ τὰς δώσητε μίαν βαφὴν ἐπι-
πολαίαν δύο διαλέκτων ἀποθαρμμένων, μὲ τὰς ὁποίας δὲν
θέλουν ὁμιλήσει ποτέ; ὅχι, μὲ εἶπεν, ἡμεῖς ἰξεύρομεν καλ-
λήτερα νὰ μεταχειρισθῶμεν τὸν καιρὸν μας. ἡ Ἑλληνικὴ διά-
λεκτος εἶναι σεβασμιωτάτη ἀληθινὰ διὰ τὴν παλαιότητά της.
καὶ διὰ τὰς περιφήμας συγγραφεῖς της, ὅμως ἡμεῖς ἔχομεν
τὸν Ὅμηρον, τὸν Πλάτονα, τὸν Σοφοκλῆ, ἢ ὅλους τὰς ἄλ-
λους συγγραφεῖς μεταφρασμένους ἐντελέστατα εἰς τὸ ἰδίωμα
τῆς ἰδίας μας διαλέκτου. καὶ μὴ ὅλον ὅπῃ ἐλέγετο ἀπὸ παι-
δαγωγῶν μικρόνοας ὅτι δὲν ἤμπορῶσε νὰ φθάσῃ ἡ μετάφρα-
σίς μας εἰς τὴν ὠραιότητα ἐκείνης τῆς διαλέκτου, ἢ ἐκβασίς
ὅμως μᾶς ἔκαμε νὰ καταλάβωμεν ὅτι ἐλάνθανοντο. Ὅσον
δὲ διὰ τὴν λατινικὴν διάλεκτον ὅπῃ ὡς νεωτέρας δὲν ἤμπορῶσε
νὰ εἶναι πλέον εὐμορφῇ ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν, αὐτὴ ἀπέθανε
πλέον μὲ τὸν καλὸν τῆς θάνατον. πῶς; τῷ ἀπεκρίθηκα, ἢ
ἀπλῆ διάλεκτός σας εὐδοκίμησε κατὰ πάντα; καὶ ἐκάμετε
μεταφράσεις; ναὶ βέβαια, μὲ εἶπεν, ἐκάμαμεν μεταφρά-
σεις τόσον τελείας, τόσον εὐφραδεῖς, ὅπῃ δὲν ἔχομεν πλέον
χρείαν νὰ ἀνατρέχωμεν εἰς τὰς πρώτας τῆς πηγᾶς.

Μετέπειτα ἐσύνθεσαν τόσα εὐμορφα συγγράμματα εἰς

αὐτὴν τὴν καθομιλημένην μας γλῶσσαν, ὅπῃ ἡμαύρωσαν ἐκεῖ-
να τῶν Παλαιῶν. τὰ νέας ποιήματα εἶναι ἀσυγκρίτως πλέον
καλλήτερα, πλέον ἐπωφελῆ, πλέον ἀναφορετικὰ πρὸς τὰ ἥθη-
μας, πρὸς τὰς προκοπὰς τῶν Φυσικῶν, καὶ πολιτικῶν μας
γνώσεων, ἢ πρὸς τὴν ἠθικὴν διδασκαλίαν μας, ὥστε ὅπῃ αὐ-
τὰ μᾶς τὴν παρασαίνουσιν εὐληπτον πρὸ ὀφθαλμῶν μας. αἱ
δύω παλαιαὶ γλῶσσαι λοιπὸν, περὶ ὧν ἤδη ὠμιλήσαμεν, δὲν
εἶναι πλέον εἰς χρῆσιν, παρὰ ἀπὸ μερικῆς σοφῆς μας.

Ἦκολέθησε νὰ μὲ λέγῃ ὅτι μέσα εἰς αὐτὸ τὸ σχολεῖον
εἶναι τέσσαρες κλάσαις διαφορετικαῖς, ὅπῃ διδάσκον τὰ Ἰτα-
λικά, τὰ Ἀγγλικά, τὰ Νέμτζικα, καὶ τὰ Ἰσπανικά, πλθ-
τισμένοι ἡμεῖς λέγει ἀπὸ τῆς θησαυρῆς αὐτῶν τῶν ζώντων
διαλέκτων, δὲν ζηλεύομεν τελείως τὰς παλαιάς.

Ἡ μωρία καὶ ὁ παιδαγωγισμὸς εἶναι ἐξωρισμένα ἀπὸ αὐ-
τὸ τὸ σχολεῖον μας, καὶ οἱ ξένοι ἐπροσκαλέσθησαν διὰ νὰ
μᾶς εὐκολύνουν τὴν προφορὰν τῶν ἰδίων τῆς διαλέκτων, ὅπου
αὐτοὶ διδάσκουσιν. Εἰς αὐτὰς μεταφράζομεν τὰς καλλητέρας
συγγραφεῖς, ἢ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀμοιβαίαν ἀνταπόκρισιν τῶν
γενῶν ἀνεφύη ἓνα σύστημα φώτων. Μία ἄλλη ὠφέλεια συνη-
κολέθησε· δηλονότι ἡ συμπραγματεία, καὶ σαφήνεια τῶν
νοημάτων ἐκτείνεται περισσότερον, ἢ τὸ ἐθνικὸν μῖσος σβύ-
νεται ἀνεπαισθήτως. Οἱ λαοὶ ἐγνώρισαν ὅτι τὰ ξεχωριστὰ ἔθνη
τῶν γενῶν δὲν ἐκατεδάφιζαν τὴν παγκόσμιον δύναμιν τῆς λο-
γικῆς, ὅπῃ ὀμιλεῖ ἀπὸ τὸ ἓνα ἄκρον, εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τῆς
κόσμου, ἢ ὅτι ἐννοῶσαν σχεδὸν τὰ ἴδια νοήματα ἐπάνω εἰς
τὰ αὐτὰ ὑποκείμενα ὅπῃ ἀναπταν πρότερον τόσαις σκληραῖς
λογομαχίαις.

Πρὸ πάντων ὅμως ἐπιμελέμεθα εἰς τὸ νὰ διδάξωμεν με-
θοδικῶς τὰς παιδας μας τὴν διάλεκτον τῆς γένους. μὲ αὐτὴν
καλλιεργῶμεν τὸ πνεῦμα τῆς, καὶ εἰς αὐτὴν τὰ γυμνάζομεν
ἀκόμι ὄντα νήπια μὲ τὴν Ἀλγεβραν. αὐτὴ ἡ τέχνη εἶναι ἀπλή,
ἢ μιᾶς γεννικῆς ὠφελείας. Οἱ Ἀλγεβραῖκοι χαρακτῆρες δὲν
ἀπεργνῶν πλέον ἀναμεταξὺ εἰς ἡμᾶς διὰ μαγικὰ σημεῖα ἐπι-

σήμης ἀξιαγάστ. ἐπειδὴ καὶ ἐπαρτηρήσαμεν ὅτι αὐτὴ ἡ ἐπισήμη συνηθίζει τὰ πνεύματα εἰς τὸ νὰ βλέπῃν τὰ πράγματα οἱ ἄνθρωποι, καθὼς εἶναι, καὶ ὅτι αὐτὴ ἡ ἀλήθεια εἶναι πολὺτιμος διὰ ὅλας τὰς τέχνας.

Πρότερον ἐδίδασκον τὰς παῖδας μίαν ἀπειρίαν πραγμάτων ὅπῃ δὲν ἐχρησίμευαν ποσῶς εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τῇ εἰς. ἡμεῖς ἐκλέξαμεν μόνον ἐκεῖνο ὅπῃ ἡμπορεῖσε νὰ τὰς δώσῃ ιδέας ἀληθεῖς, καὶ σοχαστικὰς, ἀντὶ διὰ νὰ τὰς διδάξωμεν δύο γλώσσας ἀποθαμμένας, εἰς τὰς ὁποίας ἐφαίνετο ὅτι περιεκλείετο ὅλη ἡ ὁδὸς τῶν ἐπιστημῶν, χωρὶς νὰ τὰς δώσῃν νὰ καταλάβῃν τὴν ἐλαχίστην ιδέαν τῆς ἀνθρωπότητος μὲ τὴν ὁποίαν αὐτοὶ ἔπρεπε νὰ συζητήσῃν. Ὁθεν εὐχαριστημένοι νὰ τὰς διδάξωμεν τὴν διάλεκτον τῇ γένεσας μας, εἰς αὐτὴν τὰς κάμνομεν νὰ ἐνασχολῶνται, καὶ τὰς ὑπαγορεύομεν τὸ νὰ τὴν φέρουν καὶ εἰς περισσοτέραν καθαρότητα, κατὰ τὴν ἀγχίνοιάν τους. ὥσάν ὅπῃ δὲν θέλομεν γραμματικὰς σκοτινὰς ἀλλὰ εὐγλώττας. τὸ ὕφος εἶναι ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἡ ἀνδρεία ψυχὴ πρέπει νὰ ἔχῃ ἓνα ἰδίωμα ἴδιον εἰς αὐτὴν, καὶ διαφορετικὸν ἀπὸ ἐκεῖνο τῶν λεξιδίων, ὅπῃ εἶναι τὸ μόνον καταφύγιον ἐκείνων τῶν ἀδυνάτων πνευμάτων, ὅπῃ δὲν ἔχῃ, παρὰ ἓνα ἄθλιον μνημονικόν.

Τὰς διδάσκομεν ἔπειτα τὴν ἰσορίαν, ὅχι ἐκείνην ὅπῃ εἶναι γεμάτη ἀπὸ ψεύδη, ἀλλ' ἐκείνην ὅπῃ ἐξηκριβώθη ἀπὸ συγγραφεῖς σοφῆς, καὶ βαθυπώγωνας. Τὴν Λογικὴν πλεονεξία βεβαίαν σαθεράν, καὶ εὐτακτον, καὶ μὲ ιδέας πλεονεξία ὑγιεῖας. τὴν Φυσικὴν ὅπῃ εἶναι ἡ κλῆς τῆς φύσεως, ἡ ζῶσα καὶ ψηλαφητὴ ἐπισήμη, ἡ διδάσκουσα τὸν ἄνθρωπον, νὰ γνωρίζῃ αἰσθητῶς τὴν σοφίαν, καὶ πρόνοιαν τῇ Δημιουργῇ Θεῷ, εὐγάζωντάς του ἀπὸ τόσας προλήψεις, καὶ ἐκλέγουσα ἓνα φῶς καθαρῶτατον ἐπάνω εἰς ὅλα τὰ φυσικὰ πράγματα, ὥς καὶ εἰς ἐκεῖνα ὅπῃ τὰ ἐσοχάζοντο πρότερον οἱ ἄνθρωποι διὰ φαντάσματα, διὰ δαιμονικά, διὰ μαγίαις. τὰς διδάσκομεν τὰ μαθηματικά διὰ νὰ εὕρισκουσιν ὠφελείας, καὶ νὰ ἀνακαλύπτουσιν ἀληθείας ἐν τῷ Οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ Γῇ, μὲ τὴν Ἀστρονομίαν, μὲ τὴν Γεωμετρίαν, μὲ τὴν Μηχανικὴν.

Καὶ τέλος πάντων τὴν Ἡθικὴν, διὰ τῆς ὁποίας μανθάνει
τινὰς ὅλα τὰ καθήκοντα τῆς ἀνθρωπότητος. τῆς διδάσκουμεν
ἢ τὴν Ποιητικὴν, ὅμως ὅχι ἐκείνην ὅπῃ διηγεῖται μύθους, ὅπῃ
παραφαίνει Σατύρους, Τραγελάφους, Χίμερας, Ἱπποκενταύρους,
Κύκλωπας, καὶ ἄλλα ἐκτρώματα τῆς Φύσεως, ἀλλ' ἐκείνην
ὅπῃ διηγεῖται τὰ πράγματα καθὼς εἶναι, καὶ ὅπῃ κηρύττει
ὡς μία ἀληθείς σάλπιγξ ὅλα τὰ ἀξιόλογα πράγματα ὅπῃ
ἐσυνέβηκαν εἰς ὅλην τὴν ἑκτασιν τῶν προγενεσέων αἰώνων,
ἔχουσα διὰ ὑληντὴς ἐκείνης τὰς Ἡρώας, εἰς τὰς ὁποίας ἐφάνη
πάντοτε ἡ ἀρετὴ, ἢ ἡ φιλανθρωπία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ἐγὼ ἤμουν τόσον εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸν ὁδηγόν μου, ὅπῃ
δὲν ἤμπορῶσα νὰ χορτάσω τὴν γλυκύτητα τῶν λόγων τῶν.
Ἐκτύπησεν ἡ ὥρα τῶ γεύματος, καὶ ἐπροσκάλεσα ἐκεῖνον
τὸν σοφὸν ἄνθρωπον νὰ τὸν φιλεύσω.

Ἀλησμόνησα ὅτι ἐγὼ πρὸ πολλῶν ἤμην ἀποθαμμένος, ὅτι
δὲν εἶχα πλέον μήτε συγγένειαν, μήτε οἰκειακοὺς, μήτε δέ-
λους, μήτε ἄλλο τίποτες.

Μόλις εἰς τὸν δρόμον τὸ ἐνθυμήθηκα, ἢ ἐσοχάσθηκα νὰ
τὸν φιλεύσω τὸν ἀλάχιστον μέσα εἰς ἓνα τρακτῆρι (α). ὅμως τὴν
τὸ ὄφελος. εἰς καθε βῆμα ἔχανα τὸν γεωγραφικόν μου πί-
νακα. ἀπέρασα πολλὰς σφάταις, χωρὶς νὰ συναπαντήσω κα-
νένα σημάδι ἀπὸ ἐκεῖνα ὅπῃ ἔχην ἐμπροσθὰ εἰς ταῖς πόρεταις
τῶν καπηλείων.

Τὶ ἐγιναν; ἔλεγα, οἱ τόσοι τρακτῆριδες, οἱ τόσοι λοσα-
ριέριδες, οἱ τόσοι κρασοπῆλοι; ὅπῃ ἐνωμένοι, ἢ διηρημένοι
πάντοτε εἰς τὸ ἴδιον ἐπάγγελμα ἦτον πάντοτε εἰς τὰς κη-
σεις, ἢ ἐγέμιζαν ποτὲ καὶ αὐτὴν τὴν Μεγαλόπολιν. πρω-
τῆτερα ἐσυναπαντῶσε τινὰς δύω ἀπὸ αὐτῶν εἰς καθε ἓνα
σαυροδρόμι.

(α) Ἦγουν, ξενοδοχεῖον.

Αὐτὸ ἦτον ἀκόμι μία ἀπὸ τὰς καταχρήσεις, μὲ εἶπεν ἐκεῖ-
 νος ὁ σοφὸς Ἀνδρῶπος, ὅπῃ ὁ αἰῶνας σας ἄφησε νὰ ἐνε-
 γῇται. τότε ὑπέφεραν οἱ ἄνδρωποι κοντὰ εἰς τόσας ἄλλας
 ἀσελγείας ὅπῃ ἐκεῖ ἐγίνοντο, καὶ μίαν θανατηφόρον κιβδη-
 λότητα ἐκείνων τῶν ποτῶν, ὅπῃ ἐθανάτωνε τὸς πολίτας
 ὑγιεῖς. οἱ πτωχοὶ, διὰ νὰ εἰπῶ τὰ τρία μέρη τῆς πόλεως,
 ὅπῃ δὲν ἤμπορῶσαν νὰ φέρουν μὲ μεγάλα ἔξοδα κρασία φυ-
 σικὰ, ἐλκόμενοι ἀπὸ τὴν δίψαν, καὶ ἀπὸ τὴν ἀνάγκην, διὰ
 νὰ ἀνακαλέσουν τὰς καταδεδασμένους ὑπὸ τῶν κόπων δυνάμεις
 των, εὗρισκαν ὕστερα ἀπὸ τὸς κόπους των ἕνα θάνατον βρα-
 δὺν εἰς αὐτὸ τὸ μισητὸν πόμα, τῷ ὁποίῳ ἡ καθημερινὴ χρῆ-
 σις ἐσκέπασε τὴν προδοσίαν. ἡ Κρασία των ἀδυνατῶσε, καὶ
 τὰ ἐντόδιάτης ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐξηραίνοντο, ἕως ὅπῃ ἔφ-
 θανεν ὁ θάνατος νὰ τὸς τελειώσῃ. ὅμως εἰς τὸν αἰῶνα μας
 δὲν εἶναι πλέον τοιαῦται καταχρήσεις· ἔλαβε τὴν πρόνοιαν
 ἡ διοίκησις νὰ ἐμποδίσῃ ἕνα τοῖστον κακὸν θανατηφόρον. καὶ
 οἱ Φαρμακοπῶλοι ἔλειψαν ἀπὸ αὐτὴν τὴν πόλιν μας. τῶρα
 τὰ κρασία ἔρχονται εἰς τὸ κοινὸν παζάρι καθαρὰ καὶ ἀκίβδη-
 λα ὅ,τι λογῆς τὰ ἔκαμεν ἡ φύσις. καὶ ὁ λαὸς τῆς πόλεως
 πλῆσιοι καὶ πένητες πίνουν τὴν σήμερον κρασί καὶ ὑγιεινότερον,
 καὶ φθινώτερον.

Ἀκόμι ἔλαβε τὴν πρόνοιαν ἡ διοίκησίς μας καὶ διὰ ὅλα τὰ
 φαγώσιμα νὰ εἶναι ἄφθονα, καὶ φθινὰ διὰ τὸν κοινὸν λαόν
 μας. οἱ Γεωργοί μας ἡσυχοὶ ὑπὸ τὴν καλὴν διοίκησιν καὶ εὐνο-
 μίαν τῷ μονάρχῃ μας, δαλεύουν ἀόκνως τὰς ἀρέρας τὸς, αἱ
 ὁποῖαι δίδουσι πολλαπλασίονα τὸν καρπόντας, καὶ οἱ πραγμα-
 τευταί μας δὲν ἔχουσι τὴν ἄδειαν νὰ τὰ πωλῶσι παρὰ τὴν
 διωρισμένην τιμὴν τῆς διοικήσεως, μήτε νὰ εὐγάλουν αὐ-
 τὰ τὰ εἰσοδήματα ἔξω ἀπὸ τὴν ἐπικράτειάν μας, εἰμὴ μόνον
 ὅταν σοχαζώμεθα ὅτι περισσεύει εἰς ἡμᾶς.

Κατὰ ἄλλον τρόπον ἡ διοίκησίς μας ἐφρόντισε διὰ τὴν εὐ-
 τυλίαν τῶν σπαρτῶν, ποτίζοντας μὲ αὐλάκας ὅπῃ ἐκατα-
 σκεύασαν, ὅλας τὰς ἀρέρας μας, αἱ ὁποῖαι ποτὲ δὲν δυσυχῶν,
 μήτε εἰς τὸν καιρὸν τῆς ξηρασίας. Ὅμως τὸ περισσότερον ὅπῃ

προξενεῖ τὴν εὐτυχίαν, εἶναι ὅπῃ οἱ Ἀρχοντές μας ἐγκαρδιώ-
νῃσι μὲ τὰς εὐεργεσίας τῆς τῆν Γεωργίαν. καὶ πολλαῖς φοραῖς
αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἐπισκέπτονται τὴν καλλιέργειαν τῶν ἀγρῶν τῆς.
ὥστε ἤθελεν εἰπῇ τινὰς ὅτι ἡ Γεωργία ἀναμεταξὺ εἰς ἡμᾶς
εἶναι τὸ κοινὸν ἐπάγγελμα ὅλῃς τῆς γένους.

Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον οἱ κάμποι μας εὐκαρπῶντες ἀντηχῶ-
σιν ἀπὸ ὠδᾶς χαρᾶς. καὶ Πατὴρ μιᾶς οἰκίας δίδει πρῶτος
τὸ παράδειγμα εἰς τῆς οἰκιακῆς τῆς, καὶ ἡ σπυρὶς τῆς ἐργασίας
φαίνεται ἐλαφρὰ, ἥτις ἀφ' ἧς τελειώσῃ, ἀρχεται πάλιν ἡ
χαρὰ. Διαστήματα ἀναπαύσεως καταπαύουσιν τὸν ζῆλον τῆς
ἐργασίας πλέον ἐνεργητικόν. καὶ βλέπει τινὰς μετὰ τὰς ἐργα-
σίας καὶ χωρὶς Γεωργικῆς.

Ἄλλην φορὰν ἐπήγαιναν οἱ ἄνθρωποι ζητῶντες τὰς ἡδο-
νὰς εἰς τὰς πόλεις. τὴν σήμερον πηγαίνουσιν νὰ τὰς εὗρουν
εἰς τὰ χωρία. Ἐκεῖ δὲν βλέπει τινὰς, παρὰ πρόσωπα χα-
ρέμενα. ἡ Φιλοπονία δὲν ἔχει πλέον ἐκείνην τὴν μελαγχολι-
κὴν θεωρίαν. μία γλυκεῖα ἀμιλλα παρακινεῖ τῆς πάντας εἰς
τὸ χρέος τῆς, καὶ τὸ πᾶν γίνεται εὐκόλον, ἥσυχον, καὶ μά-
λιστα εὐάρεστον.

Κοιτάξετε, μὲ εἶπεν, αὐτὴν τὴν ἀγορὰν ἀφθόνηως προνε-
νοημένην ἀπὸ ὅλης τῆς καρπῆς τῆς γῆς, ἀπὸ κρέατα, ἀπὸ
ὀψάρια, ἀπὸ πηλία, ἀπὸ πωρικά, καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ προϊόντα.
τοιαύτη εἶναι ἡ εὐτυχία τῆς λαῶν, ὅπῃ οἱ πλῆσιοί μας μετα-
χειρίζονται τὰ πλῆτη τῆς εἰς τὸ νὰ ἐνδυναμώσῃ τὴν Γεωργίαν,
εἰς τὸ νὰ κάμῃ νέα περάματα, καὶ ἐπωφελεῖ, εἰς τὸ νὰ φέ-
ρουν εἰς ἓνα ἄκρον βαθμὸν τὰς ἐπισήμας, καὶ τὰς τέχνας.
αὐτοὶ ἀνεγείρουσιν κτήρια μεγαλοπρεπῆ εἰς κατοικίαν τῶν με-
σῶν, τῶν πενήτων, τῶν ἀδυνάτων, τῶν ξένων. τὰ ὅποια ἀπα-
θανατίζουν τὸ ὄνομά τῆς περισσότερο ἀπὸ τὰς Πυραμίδας,
ἀπὸ τὰ Μαυσολεῖα, ἀπὸ τῆς Κολοσσῆς. καὶ ὅλος ὁ λαὸς ἀντὶ
διὰ νὰ φθονήσῃ εἰς τὰ πλῆτη τῆς, χαίρεται μάλιστα καὶ μακα-
ρίζει τὰς εὐλογημένας χεῖρας τῆς, ὅπῃ κύριοι αὐτῶν τῶν ἀγα-
θῶν ὅπῃ τῆς ἔδωσεν ἡ Πρόνοια, τὰ ἐμεταχειρίσθησαν Φρονίμως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Τοιαῦτα μὲ ἔλεγεν ἐκεῖνος ὁ καλὸς ὁδηγός μου, ὅταν ἐγὼ δὲν εἶχα τόπον πλέον νὰ γευματίσω, καὶ ὅταν ἀπεράσαμεν συνομιλῶντες ἔμπροσθεν ἑνὸς μεγάλου οἴκου, θέλετε, μὲ εἶπε, νὰ γευματίσετε; ὁρίσετε μέσα εἰς αὐτὴν τὴν καλὴν κατοικίαν, ἐδὼ κάθεται ἓνας κοινωφελὴς ἀγαθὸς πλῆσιος ὅπως ἔχει πάντοτε τρεῖς τραπέζας ἡτοιμασμένας, μίαν διὰ λόγου τε μὲ τῶν οἰκιακῶν τε, τὴν ἄλλην διὰ τῶν ξένων, καὶ τὴν ἄλλην διὰ τῶν πολιτῶν τε ἐνδεεῖς. ἐδὼ εἰς τὴν πόλιν μας εἶναι καὶ ἄλλαις πολλαῖς τέτοιαις, ὅπως δὲν σολίζονται ἀπὸ παρασίτων, ἀλλ' ἀπὸ ἀνθρώπων σοφῶν, ἐναρέτων, ξένων, ἐνδεεῖς, καὶ πένητας. Οὕτω συνομιλοῦντες λοιπὸν ἀπεράσαμεν μίαν μεγάλην αὐλὴν, καὶ ἐμβήκαμεν μέσα εἰς μίαν σάλαν κατὰ ὑπερβολὴν ἐκτεταμμένην. ἐκεῖ ἦτον μία τραπέζα ἐξαπλωμένη κατὰ τὸ μέγεθος ὅλος τῆς σάλας διὰ τῶν ξένων. μᾶς ἐδεξιώθησαν εὐθὺς οἱ παρασεκόμενοι καὶ οἱ συγκεκλημένοι μὲ μεγάλην τε χαρὰν, καὶ ἐτίμησαν τὰ γηρατεῖά μου μὲ μίαν καθεδρᾶν. εὐθὺς μᾶς ἀπλοχαίρισαν μὲ μίαν σῆππαν, ὕψερρον ὅσπρια, ὀλίγα φαγητὰ κρεατινὰ, καὶ πωρικά, ὅλα μὲ ἀπλότητα κατασκευασμένα. ἰδὲ τί ἀξιόλογον πρᾶγμα! ἔλεγα ἐγὼ εἰς τὸν ἑαυτόν μου. τί ἄλλην καλλητέραν χρῆσιν ἤθελε κάμῃ τινὰς τῶν πολλῶν ὑπαρχόντων τε; ἔξω ἀπὸ τοῦ νὰ θρέψῃ ἐκεῖνος ὅπως πινοῦν.

Τὸ πᾶν ἀπέρασε μὲ καλὴν εὐταξίαν, μία συναναστροφὴ τιμία καὶ ζωηρὰ παρεῖχε νέας χάριτας εἰς αὐτὴν τὴν κοινὴν τραπέζαν. Ὁ οἰκοδεσπότης μᾶς ἐπεσκέψατο αὐτοπροσώπως, δίδωντας τὰς ἐρμηνείας τε εἰς τῶν ὑπηρέτας μὲ ἓνα τρόπον εὐγενῆ καὶ καταδεκτικόν.

Αὐτὸς ἐπλησίασεν ἔπειτα εἰς ἐμὲ χαμογελῶντας, καὶ μὲ ἠρώτησε νέα τε αἰῶνος μου, παρακινῶντάς με νὰ τὰ εἰπῶ εὐλκερινῶς. ἄχ! τε ἀποκρίθηκα. οἱ πρῶτοι προπάτορές σας δὲν ἦτον τόσοι γενναῖοι, καθὼς εἶδε ἐσεῖς. ἐκεῖνοι ἀπερνῶσαν

τὰς ἡμέρας τες εἰς τὰ θεάτρα, εἰς τὰ παιγνίδια, εἰς τὸ κυ-
νῆγι. καὶ ἐξώδευαν ὑπέρμετρα ἄπρα διὰ τὰ σκυλία, διὰ τὰ
ἄλογα, διὰ τὰς ἀμάξας τες, διὰ τὰς δέλους, διὰ τὰς σο-
λισμὸς τες, διὰ τὰς κόλακας τες. κτλ.

Ἄν ἐσκότωναν τὰς λαγὺς, καὶ τὰ ζαρκάδια εἰς τὸ κυνῆγι,
ἀλλὰ ἐσκότωναν διὰ τὸ νὰ κάμνουν χάρι, καὶ ὅχι διὰ τὸ νὰ τὰ φά-
νουν, ἐπειδὴ αὐτοὶ ποτὲ δὲν ἐπίνυσαν. Ἀπὸ ἑνὸς πλήθους
ἀπείρων φαγητῶν, μὲ τὰ ὅποια κατεβάρηναν τὰς τραπέζας
τες, μόλις ἔτρωγαν ἕνα δράμι. τὰ ἄλλα τὰ ἔτρωγαν οἱ κό-
λακες, οἱ δέλοι, καὶ οἱ κύνες τες. τοιαύτη ἦτον ὅλη ἡ δια-
γωγὴ τες, καὶ ποτὲ δὲν ἐσήκωσαν τὰ ὄμματά τες πρὸς κα-
νένα πρᾶγμα ὑψηλότερον, ἐνδοξότερον, ἄξιον τῆς ἀρετῆς, καὶ
τῆς φιλανθρωπίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Μετὰ τὸ γεῦμα μὲ ἐσυντρόφευσαν μερικοὶ ἀπὸ τὰς νέας
φίλως μὲ ὅμῃ μὲ τὸν ὁδηγόν μὲ, διὰ τὸ νὰ περιδιαβάσωμεν εἰς
τὴν πόλιν. ἐκεῖ ὅπῃ ἐπεριπατήσαμεν ἴδα ἕναν Νέον περικυ-
κλωμένον ἀπὸ ἕνα πλήθος ἀνθρώπων, ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ
Νέος; ἠρώτησα τὸν ὁδηγόν μὲ, τῷ ὁποίῳ τὸ πρόσωπον εἶναι
τόσον λαμπρόν; εἰς τῷ ὁποίῳ τὸ κίνημα φαίνεται ζωγραφι-
σμένη ὅλη ἡ χαρὰ; τί εὐτυχία μεγάλη τῷ ἠκολούθησε; πό-
θεν ἔρχεται τόσον περιχαρής;

Αὐτὸς εἶναι, μὲ εἶπεν, ἕνας Νέος ὅπῃ ἐμυσαγωγῆθη σή-
μερον ὅλα τὰ μεγαλεῖα τῷ Θεῷ. ἡμεῖς ἔχομεν κάποιον και-
ρὸν διωρισμένον τῆς ἡλικίας τῶν Νέων μας; εἰς τὸ νὰ τῷ ἀνα-
καλύψωμεν ὅλα τὰ θαύματα τῆς φύσεως, καὶ νὰ τὸν κά-
μωμεν νὰ θαυμάσῃ τὴν παντοδυναμίαν τῷ Κτίστῃ. Ὅταν τὸν
παρατηρήσωμεν ὅτι ζητεῖ τὰς ἐρημικὰς τόπους, διὰ τὸ νὰ συλ-
λογίζεται ἐκεῖ ἀταράχως, ὅταν τὸν σοχαδῶμεν ὅτι ἔχει
τὰς ὀφθαλμὸς τῷ κατανεωγμένους, καὶ προσηλωμένους πρὸς
τὸν ἕρανόν, θεωρῶντας μὲ βαθεῖαν περιέργειαν τὴν καλλο-

νήν τε, τὴν πληθὺν τῶν χρυσαυγῶν ἀσέρων τε, καὶ τὰ γα-
λάζια αὐτῆ παραπετάσματα, Φαινόμενα εἰς αὐτὸν ὅτι εἶναι
ἔτοιμα νὰ ἀνοίξωσι διὰ νὰ τὸν δεχθῶσι, τότε πλέον δὲν πρέπει νὰ
χάσωμεν καιρὸν. αὐτὸ εἶναι ἓνα σημεῖον ὅτι τὸ λογικόν τε ἔφθα-
σεν εἰς ὅλην τὴν ὠριμότητά τε, διὰ νὰ δεχθῇ τὰς ἀναλή-
ψεις ὅλων τῶν θαυμασίων ὅπῃ ὁ Δημιουργὸς ἐδημιέργησεν εἰς
αὐτὸν τὸν περικαλλῆ διάκοσμόν τε.

Ἐκλέγομεν ἔπειτα μίαν νύκτα, ὅπῃ μὲ ἓνα αἶθριον καὶ γα-
ληνὸν ἔρανον, τὸ πλῆθος τῶν ἀσέρων ἀσράπτειν, μὲ ὅλην
τὴν λαμπρότητα τε. συντροφευμένος ἀπὸ τῆς συγγενείας τε,
ἀπὸ τῆς φίλης τε, καὶ ἀπὸ τῆς σοφῆς μας, ὁδηγεῖται ἐπά-
νω εἰς τὸν Πύργον τὸν ἀστρονομικόν μας, καὶ εὐθὺς τῆ βάζο-
μεν ἓνα μέγα τηλεσκόπιον εἰς τὰ ὄμματα, καὶ κάμνομεν νὰ
κατέβῃ ἐμπροσθέν τε ὅλοι οἱ Πλανῆται, ὁ Κρόνος, ὁ Ζεὺς,
ὁ Ἄρης, ὁ Ἑρμῆς, ἡ Ἀφροδίτη, ὅλα ἐκεῖνα τὰ ὑπερμεγέ-
θη κυματιζόμενα μέσα εἰς τὸ ἄπειρον διάστημα τοῦ Οὐρανοῦ,
μὲ ἓνα σχῆμα διαφορετικόν, ἀπὸ ὅτι τὰ βλέπειν οἱ ἄλλοι
ἄνθρωποι μὲ γυμνὰ ὀμμάτια, καὶ τῆ ἀνοίγομεν, διὰ νὰ εἰ-
πῶ ἔγω, τὴν ἄβυσσον τῆ απείρου. ὅλα τὰ ἄλλα μυριάρισμα
Φωταυγῇ ἄστρα ἔρχονται νὰ παρῇσιασθῇ εἰς πλῆθος εἰς τὰ
βλέμματά τε τὰ ἐκστατικά. καὶ ὅλος ὁ Γαλαξίας τῆ παρα-
σαίνεται μία ἄπειρος ἑκτασις ἀπὸ πληθὺν ἀσέρων, κινεμέ-
νων μὲ μεγάλην ἁρμονίαν καὶ ὠραιότητα. τότε ἓνας ἀπὸ τῆς
πλέον σεβασμῆς σοφῆς μας τῆ λέγει μὲ μίαν μεγαλοπρε-
πῇ καὶ σοβαρᾷ φωνῇ, „ὦ Νέε, ἰδὲ ὁ Δημιουργὸς τῆς κτί-
„σεως ὅπῃ ἀνακαλύπτεται εἰς ἑσένα ἀνάμεσα εἰς τὰ ποιήμα-
„τά τε. προσκύνῃσε τὸν Δημιουργὸν αὐτῆ τῆ κόσμος, τῆ ὁποῖα
„ἡ παντοδυναμία ὑπερβαίνει τὴν θεωρίαν καὶ τὸν λόγον, καὶ
„τὴν ἔννοιαν τῶν ἀνθρώπων, λάτρευσον αὐτὸν τὸν Δημιερ-
„γόν, τῆ ὁποῖα ἡ ἀπασράπτουσα ὠραιότης, καὶ ἡ Μεγαλειότης
„εἶναι ζωγραφισμένη ἐπάνω εἰς τὸ μέτωπον τῶν ἀσέρων,
„ὅπῃ ὑποτάσσονται εἰς τῆς νόμους τε. παρατήρησαι τὰ μεγα-
„λεῖα τῆς δεξιᾶς τε, καὶ μάθε μὲ πόσῃ μεγαλοπρέπειαν
„θέλεις ὑψώσει τὰς καρδίας τε πρὸς αὐτόν. μὴν ἀλησμονή-
„σης τελείως ὅτι ἀναμεταξὺ εἰς αὐτὰ τὰ θαυμαστὰ δημιερ-

„ἡμέματα τῷ Θεῷ, ὁ ἄνθρωπος ὅπως ἔλαβε τὴν χάριν νὰ
 „αὐτὴν καὶ νὰ τὰ καταλαμβάνῃ, ἔχει τὴν πρώτην τά-
 „σιν, καὶ ὡς υἱὸς Θεοῦ πρέπει νὰ τιμήσῃ αὐτὸν τὸν σεβαστὸν
 „ἵπλον ὅπως ἔλαβε,“

Τότε ἡ σκηνὴ μεταβάλλεται. τῷ φέρων ἓνα μικροσκοπικόν,
 καὶ τῷ ἀνακαλύπτει μίαν ἄλλην νέαν κτίσιν πλέον θαυμασίαν
 ἀπὸ τὴν πρώτην.

Ἐκεῖνα τὰ λεπτότατα ἄτομα ζῶντα, τὰ ὅποια κινῶνται
 μὲ ὅλην τὴν ἀκατάληπτον σμικρότητά τους, καὶ ὅπως εἶναι ἐσο-
 λισμένα μὲ τὸν ἴδιον ὁργανισμόν ὅπως ἀνήκει εἰς τὰς Κολοσσὰς
 τῆς γῆς, τῷ προσφέρουσιν ἓνα νέον σέβας εἰς τὴν ἀπειρον
 δύναμιν τῷ Ὑψίστῳ.

Ὁ σοφὸς ἐκεῖνος Μυσαγωγὸς τὸ ἐπαναλαμβάνει πάλιν μὲ
 τὸν ἴδιον τόνον. „ὄντα ἀδελφεῖ ὅπως εἴμεθα, θεμένα εἰς τὸ με-
 „ταξὺ δύο ἀπείρων. κατατεθλιμμένοι ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη ὑπὸ
 „κάτω εἰς τὸ βάρος τῆς θείας μεγαλειότητος, ἃς λατρεύ-
 „σωμεν μὲ σιωπὴν τὴν ἰδίαν χεῖρα ὅπως ἐφώτισε τόσα ἀπειρα
 „ἄστρα, ὅπως ἐνετύπωσε ζωὴν, καὶ αἰδοῦσιν εἰς ἄτομα λεπτό-
 „τατα καὶ ἀόρατα. Ἐπειδὴ ἀναμφιβόλως, ἐκείνη ἡ δεξιὰ
 „ὅπως ἐσύνθεσε τὰς πλέον μεγαλητέρας Κολοσσὰς τῆς γῆς,
 „ἐκατασκεύασε καὶ τὴν τεχνικωτάτην κατασκευὴν τῆς καρ-
 „δίας, τῶν νεύρων, τῶν ἰνῶν τῶν ἀρτηρίων, καὶ τῶν αἰοδή-
 „σεων καὶ τέτων τῶν λεπτοτάτων ζωῶν. καὶ τὸ ὅξυδερ-
 „κέσατον ὄμμα ἐκείνου τῷ Δημιουργῷ ὅπως ἀναγινώσκει τὰς κι-
 „νήσεις καὶ εἰς αὐτῶν τῶν ἀοράτων ἀτόμων, θέλει ἀναγνώ-
 „σει βέβαια χωρὶς κόπον καὶ ὅσα ἔχομεν κεκρυμμένα ἀνάμε-
 „σα εἰς τὰ λεπτότατα φύλλα τῆς καρδίας μας. ποία βεβλή,
 „καὶ διανόημα τῶν ταλαιπώρων ἀνθρώπων ἡμπορεῖ νὰ ἀπο-
 „κρυβῇ ἀπὸ τὰ μοναρχικὰ βλέμματα αὐτῶν τῷ Δημιουργῷ;
 „εἰς τὸν ὅποιον καθὼς φαίνεται ὅλος ὁ Γαλαξίας, ἔτω φαί-
 „νεται καὶ ἡ καρδιά ἐνὸς μύρμηκος. ἃς ἀναδείξωμεν λοιπὸν
 „ὅλας τὰς σοχασμὰς μας ἀξίως ἐκείνου τῷ ἀοράτῳ Θεῷ ὅπως
 „τὰς βλέπει, καὶ ὅπως τὰς παρατηρεῖ. πόσαις φοραῖς ἡ καρ-

„δίαμας αἰσθανομένη ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τὰ μεγαλεῖατα,
 „ἤμπορεῖ νὰ πετάξῃ πρὸς αὐτὸν, καὶ νὰ περιοχυρωθῇ ἀνά-
 „μεσα εἰς τὰς κόλπας τε! ἀλλοίμονον! ὅλος ὁ καιρὸς τῆς
 „ζωῆς μας δὲν ἤμπορεῖ καλλήτερα νὰ διατεθῇ, παρὰ νὰ τῇ
 „ἀνεγείρῃ εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας μας ἓνα ἐναρμόνιον μέ-
 „λος ἐπαινῶν, ἀγαθῶν πράξεων, καὶ εὐχαριστιῶν.“

Ὁ νέος μας λοιπόν, ὅλος ἐκστατικὸς, συγκινημένος καὶ
 κατανενυγμένος, διαφυλάττει τὴν διπλὴν ταύτην ἐντύπωσιν
 ὅπῃ ἔλαβεν εἰς τὸ εὖρος τῆς καρδίας τε· κλαίει ἀπὸ τὴν
 χαράν τε, καὶ δὲν ἤμπορεῖ νὰ χορτάσῃ τὴν φλογεράν τε ἔφε-
 σιν. εἰς κάθε βῆμα ὅπῃ κἀμνει ἀνάμεσα εἰς αὐτὰς τὰς δύο
 κτίσεις κατακαίεται ἀπὸ τὸν πόθον. τὰ λόγια τε δὲν εἶναι
 ἄλλο πλεόν, παρὰ μία μακρὰ ψαλμωδία θαύματος. ἡ καρ-
 δία τε κτηπᾷ ἀπὸ ἐκστασιν καὶ σέβας. καὶ μὲ ἄκραν δραστηριό-
 τητα καὶ ζῆλον λατρεύει, καὶ ὑμνολογεῖ τὸν ὑπερέσσιον Θεὸν
 ὅπῃ ἐποίησε τὰ ὄντα.

Καθὼς αὐτὸς γίνεται ἔμπλεως τότε τῆς Θείας παρυσίας
 τε, καθὼς ἐκεῖνο τὸ τηλεσκόπιον, καὶ μικροσκόπιον, ὅπῃ
 βασᾷ εἰς τὰ ὄμματα ἐξαπλώνει καὶ μεγαλώνει τὰς ἰδέας τε,
 μὲ τὸν ἴδιον τρόπον ὅπῃ ἐξαπλώνει καὶ τὰ ὄντα ὅπῃ τῇ παρα-
 σαίνει, τὸν κἀμνει νὰ αἰσθανθῇ ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ μόνος ἄξιος
 κάτοικος αὐτῇ τῇ θαυμασίᾳ κόσμῳ. τὸν ἰατρεύει ἀπὸ τὴν
 φιλοδοξίαν καὶ προσπάθειαν τῆς γῆς, καὶ ἀπὸ μικροπρεπῆ μίση
 ὅπῃ αὐτὴ γεννᾷ. τὸν κἀμνει νὰ ἀγαπᾷ μὲ ὑπερβολὴν ὅλα
 τὰ ὄντα, καὶ νὰ ὁμολογῇ τὴν ἀναφορὰν ὅπῃ ἔχει μὲ ὅλα τὰ
 ποιήματα τῇ Δημιουργῇ. ἔχει διὰ δύξαν τε εἰς τὸ ἐξῆς νὰ
 θερίσῃ εἰς τὰς Οὐρανὸς αὐτὸ τὸ σύστημα τῶν θαυμάτων, καὶ
 εὐρίσκει τὸν ἑαυτόν του τιμιώτερον ἀφ' ὃ ἔλαβε τὴν χάριν
 νὰ ξανοίξῃ μὲ τὰς ὀφθαλμούς τε αὐτὰ τὰ μεγάλα πράγμα-
 τα. φιλοσοφεῖ μὲ τὸν ἑαυτόν τε, καὶ λέγει.

Ὁ Θεὸς ἐμοὶ ἤδη ἀνεκαλύφθη. τὰ ὄμματά μου ἶδαν ὡς
 ἀπὸ πλησίον τὸν κρόνον, τὸν Ἀστέρα τὸν Σύριον, καὶ τὰ μυ-
 ριάρισμα ἄστρα τῇ Γαλαξίᾳ, ἐγὼ λοιπὸν αἰσθάνομαι ὅτι ἡ

ὑπόσασίς με ἐμεγαλύνθη, ἅφ' ὃ ὁ Θεὸς ἠθέλησε νὰ θεμελιώσῃ μίαν ἀναφορὰν μεταξύ τῆς ἑδαμηνίας με, καὶ τῆς μεγαλειότητός τε. ὅχ! πόσον εἶμαι ἐγὼ εὐτυχής, ἅφ' ὃ ἠξιώθηκα νὰ λάβω παρὰ τῷ Δημιουργῷ μου ἐντελέχειαν, καὶ ζωὴν. ἐγὼ ἤδη διοπτάνομαι ποία θέλει εἶναι ἡ μακαρία κατὰσασίς τῷ ἐναρέτῃ ἀνθρώπῳ. ὦ Θεὲ παντοδύναμε! κάμε ὅτι ἐγὼ νὰ σὲ λατρεύω, καὶ νὰ σὲ ἀγαπῶ αἰωνίως.

Μετὰ ταύτην τὴν ἡμέραν ἐκεῖνος ὁ Νέος μας εἶναι πλέον μεμυσαγωγημένος, καὶ συχνάκις γεμίζει ἀπὸ αὐτὰς τὰς ὑψηλὰς θεωρίας, καὶ ἀναμιμνίσκῃται τὰ ὑποκείμενα ὅπῃ ἀνεκαλύφθη, ὅμως φυλάττει κεκρυμμένον κατὰ πολλὰ τὸ μυσήριον, διὰ νὰ προξενήσῃ τῆς ἰδίας βαθμὸς τῆς ἡδονῆς, καὶ θάμβους, εἰς ἐκείνους ὅπῃ δὲν ἔφθασαν ἀκόμι τὴν ἡλικίαν ἐκείνην, εἰς τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται τινὰς τὰ τοιαῦτα θαυμάσια.

Τὴν ἡμέραν ὅπῃ εἶναι ἀφιερωμένη εἰς τὰς ὕμνους τῷ Δημιουργῷ, εἶναι ἓνα θεῖον κατανυκτικώτατον τὸ νὰ βλέπῃ τινὰς ἐπάνω εἰς τὸν ἀστρονομικὸν μας πύργον τῆς παμπληθεῖς προσκυνητὰς τῷ Θεῷ ὅλως εἰς τὰ γόνατα μὲ τὸ τηλεσκόπιον εἰς τὸ ὄμμα, καὶ τὸ πνεῦμα εἰς τὴν δέησιν, νὰ ἐκπεμπῶσι τὰς ψυχὰς τας μαζί μὲ τὴν ὁρασίν τας πρὸς τὸν τεχνίτην καὶ Δημιουργὸν αὐτῶν τῶν ἐνδόξων θαυμάτων. τότε ψάλλομεν μερικὸς ὕμνους ὅπῃ συνετέθησαν εἰς τὴν ἀπλὴν διάλεκτόν μας ὑπὸ τῶν πρώτων συγγραφέων τῷ γένους μας. Αὐτοὶ οἱ ὕμνοι ἐξέρχονται ἀπὸ ὅλα τὰ σώματα, καὶ ζωγραφίζουσι τὴν δύναμιν, τὴν σοφίαν, καὶ ἀγαθότητα τῷ Θεῷ. (Ἡμεῖς, μὲ εἶπε, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ καταλάβωμεν πῶς ἓνας ὁλόκληρος λαὸς ἐπαρακαλᾷσε ποτὲ καιρῷ τὸν Θεὸν εἰς μίαν γλῶσσαν ξένην, ὅπῃ δὲν τὴν ἐκαταλάμβανε ποσῶς· ἐκεῖνος ὁ λαὸς βέβαια ἢ ἦτον πολλὰ παράξενος, ἢ ἐκατακαίετο ἀπὸ ἓνα ζῆλον χωρὶς ἐπίγνωσιν, καὶ ὄρεα.)

Οἱ Φυσικοί μας, καὶ οἱ ἀστρονόμοι μας προθυμοποιῶνται ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῆς ἀγαλλιάσεως, νὰ μᾶς παραστήσῃ τὰς

πλέον ὠραιοτέρας ἀνακαλύψεις. οἱ κήρυκες τῆς Δημιουργοῦ Θεοῦ, μᾶς κἀμυνεν νὰ αἰσθάνθωμεν τὴν παρυσίαν τε εἰς τὰ ὑποκείμενα ὅπῃ μᾶς παρῆρσιάζεν. μᾶς δείχνουσι τὰ διάφορα πειραματικά τε ὄργανα, μὲ τὰ ὅποια μᾶς ἀνακαλύπτει τὰς δυνάμεις τῶν ὄντων. τὴν Πνευματικὴν ἀντλίαν, τὰ Θερμόμετρα, τὰ Βαρόμετρα, τὸν Ἠλεκτρισμὸν, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα μηχανικά τε ὄργανα, μὲ τὰ ὅποια μᾶς ἐξηγῶν τόσας ἀποκεκρυμμένας δυνάμεις. καὶ τέλος πάντων μᾶς κἀμυνεν νὰ Φωνάζωμεν μὲ Φωνὰς γεμάταις ἀπὸ ἀγαλλίασιν· ὅτι Πᾶσα ἡ κτίσις ἐπλήρη τῆς δόξης καὶ παρυσίας τῆς Θεοῦ.

Συχνά τις ἀκολοθεῖ ὅπῃ ὁ μυσαγωγηθεὶς Νέος μας κυριευμένος ἀπὸ ἔνθεον ἐνθουσιασμὸν, ἐξηγεῖ εἰς ὅλην τὴν συνάθροισιν τὰ νοήματα ἀπὸ τὰ ὅποια ἐμπιπλίσκεται ἡ ψυχὴ τε, καὶ κοινωνεῖ αὐτὸν τὸν ἐνθουσιασμὸν τε εἰς τὰς καρδίας τὰς πλέον κρυεράς. ἡ ἀγάπη τῆς Κτίσεως ἀνάπτει εἰς τὰς ἐξηγήσεις τε. ὁ αἰώνιος Θεὸς φαίνεται τότε ὅτι καταβαίνει εἰς τὸ μέσον μας νὰ ἀκέσῃ τὰ τέκνα τε, ὅπῃ συνομιλῶσιν ἀναμεταξύτους περὶ τῆς σεβαστῆς προνοίας του, καὶ τῆς πατρικῆς του εὐσπλαγχνίας.

Οὕτω λοιπὸν ὅλοι ἡμεῖς διακείμενοι, ἀμφιβάλλομεν εἰς ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς βασιλείας μας νὰ ἡμπορεῖ νὰ εὐρεθῇ ἓνας μόνος ἄθεος. καὶ ἂν διὰ κακὴν τύχην ἤθελεν εὐρεθῇ τις, ἡμεῖς ἄλλην τιμωρίαν δὲν κἀμνομεν εἰς αὐτὸν (ἐπειδὴ ἀρκετὴ εἶναι ἡ τιμωρία αὐτῆς τῆς ἀθλιότητός τε) εἰμὴ μόνον ὅτι τὸν ἐξορίζομεν ἀπὸ τὴν μέσην μας ὡς ἐχθρὸν πεισματικὸν μιᾶς Ψηλαφητῆς ἀληθείας καὶ παρηγορητικῆς, καὶ σωτηριώδους. ὅμως πρότερον τὸν κἀμνομεν νὰ κἀμῃ μίαν δοκιμὴν τῆς πειραματικῆς Φυσικῆς μας, καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀρνηθῇ τὰς φανεράς ἀποδείξεις ὅπῃ τῆς παρασαίνει αὐτὴ ἡ βαθυτάτη ἐπιστήμη. ὥσῃ ὅπῃ αὐτὴ ἀνεκάλυψεν ἀναλογίας, καὶ ἀναφοράς τόσοι μεμακρυσμένας, τόσοι ἀξίας θάμβους, καὶ εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν τόσοι ἀπλᾶς. Αὐτὴ ἔδειξε τόσα θαύματα ἅπειρα ὅπῃ περιεκλείοντο κοιμῶμενα μέσα εἰς τὰς κόλπους τῆς, ὅπῃ τὴν σήμερον προκείμενα ἐν τῷ Φωτὶ, δὲν ἄφησαν

ἀμφιβολίαν τῆς ὑπάρξεως τῷ Θεῷ μήτε εἰς τὰς ἀομμάτους.
 ὧν τὰ μᾶς παρρησιάζοι τὴν φύσιν τόσον φωτινὴν εἰς τὰ
 πλέον ἐλάχισα μερίδιότης, ὥς ἐκεῖνος ὅπῃ ἤθελεν ἀρνηθῇ
 μίαν Δημιουργικὴν δύναμιν, δὲν θέλει μετρηθῇ μόνον διὰ ἑνας
 θελὸς, ἀλλὰ ἀνόμι καὶ ἑνα ὃν διεσραμμένον, καὶ ὅλη ἡ γενεά
 μᾶς ἤθελε φορέσῃ μαῦρα. διὰ τὸ δείξῃ τὴν βαθεῖαν τῆς λύ-
 πην ὅπῃ ἔλαβεν εἰς τὴν ἀθλιότητά τῃ.

Χάρις τῷ Θεῷ δὲ, ὅπῃ μήτε εἶναι κἀνέναντος εἰς τὴν πόλιν
 μᾶς τὸ ἔχῃ ἐκείνην τὴν ἀξιοδάκρυτον μανίαν, θέλωντας τὸ
 διαφέρει εἰς τὴν σεβαστὴν θεσκειαν μᾶς μὲ δόξας ἐναντίας
 καὶ ἀλλοκότους. καὶ θε αἵρεσις ἀφίσταται μακρὰν ἀφ' ἡμῶν, ἡ
 εἰδωλολατρεία ἡ παλαιὰ ἐκείνη χίμαιρα ὅπῃ οἱ Γλύπτται καὶ
 οἱ Ποιηταὶ ἐθεοποίησαν συνεριζόμενοι ἀναμεταξύ τῃς διὰ τὴν
 τυφλότητα, καὶ κακοῤῥοιζικίαν ὅλη τῇ κόσμῳ, ἔπεσε νικημέ-
 νη ὑποκάτω εἰς τὰς νικηφόρας χεῖρας μᾶς.

Ἀφ' οὗ ἐγνωρίσαμεν λοιπὸν τὸν ἀληθῆ Δημιουργὸν τῆς
 κτίσεως διὰ μέσθ τῶν θαυμασίων τῃς δημιουργημάτων, καὶ
 διὰ τῆς θείας αὐτῇ ἀποκαλύψεως, ὅλοι ἀφιερωμένοι εἰς τὴν
 ἀγαθότητά τῃς, ἐπαναπαυόμεθα, καὶ ὑψώνοντες τὰς καρδίας
 μᾶς πρὸς αὐτὸν δὲν κυριευόμεθα ἀπὸ τὰς προσωρινὰς εὐτυ-
 χίας, καὶ ψευδεῖς δόξας αὐτῇ τῇ κόσμῳ, καὶ ὅλα τὰ δεινὰ
 καὶ δυσυχίας τῆς παρεσχῆς μᾶς ζωῆς τὰς ὑποφέρουμεν μὲ εὐχα-
 ριστίαν. ὁ ἴδιος θάνατος δὲν μᾶς ἐκφοβεῖ, ἐπειδὴ πιστεύομεν
 ὅτι ὅλα εἶναι διὰ λόγῳ μᾶς ἀναγκαῖα, καὶ ὠφέλιμα. καὶ μὴ
 ὅλον ὅπῃ δὲν ἠμποροῦμεν τὸ καταλάβωμεν τὰ κρίματα τῇ
 Θεῷ, μὲ τὸ τὸ εἶναι ἡ κατάληψίς μᾶς περιορισμένη, ὅμως
 τὰ προσκυνῶμεν ὅλα, ὥς ἐπωφελῇ, καὶ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι
 ὅλα τὰ ἐναντία δὲν μᾶς ἔρχονται, παρὰ διὰ μίαν ἄλλην μᾶς
 μεγαλητέραν εὐδαιμονίαν. καὶ ἂν ὅλη ἡ κτίσις ἤθελε διαλυ-
 θῇ, δὲν δειλιάζομεν, ἐπειδὴ ἰξεύρομεν ὅτι μεταβολὴν ἤθε-
 λε δοκιμάσῃ αὐτὴ ἡ σύσασις τῇ παντός, ἡμεῖς βεβαίως θέ-
 λει εὐρεθῶμεν πάλιν εἰς τὰς κόλπους τῇ Θεῷ.

Μὲ καταθέλγεις, τῇ εἶπα, ὦ καλὲ ὁδηγέ μου, μὲ αὐ-

τὰ ὅπῃ μὲ διηγείσθαι περὶ τῆς γνώσεως ἢ λατρείας τῷ Δη-
μιῳ γὰρ Θεῷ, ὅμως παρακαλῶ νὰ μὲ εἰπῆς, δέχεσθε ἐσεῖς ἢ
τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, ποῖα εἶναι ἡ δόξα ὅπῃ ἔχετε
ἐπάνω εἰς αὐτὸ τὸ μέγα ἢ δυσεξηγήμενον μυστήριον;

Ὅλοι οἱ Φιλόσοφοι ἠθέλησαν νὰ τὸ ἀνακαλύψω, οἱ πλέον
μακρυνοὶ αἰῶνες τὸ ἐδόξασαν, ἔθνη ὁλόκληρα τὰ πλέον ἐξευ-
γενισμένα, τὰ πλέον πεπολισμένα, τὸ ἐπρέσβευσαν, μὲ ὅλον
τῷτο ἢ συστήματα τὰ πλέον διαφερόμενα, τὰ πλέον ποιητι-
κὰ διηγέσθαι κατὰ τῆς τῷ πολυθρύλλητος κεφαλαίῳ, τὴν
σοχάζεται λοιπὸν ὁ αἰῶνας σας περὶ τῆς;

Δὲν χρειάζεται, μὲ λέγει, παρὰ νὰ ἔχῃ ὅμματα τινὰς
διὰ νὰ τὸ λατρεύσῃ. Δὲν χρειάζεται παρὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν
ἐαυτόν τε διὰ νὰ αἰσθάνῃ ὅτι εἶναι καὶ τι εἰς ἡμᾶς, ὅπῃ
ζῇ, ὅπῃ αἰσθάνεται, ὅπῃ ἐννοεῖ, ὅπῃ συλλογίζεται, ὅπῃ
θέλει, ὅπῃ ἀποφασίζει. ἡμεῖς σοχαζόμεθα λοιπὸν ὅτι ἡ
ψυχὴ μας εἶναι διηρημένη ἀπὸ τὴν ὕλην, ὅτι εἶναι ἀσώμα-
τος κατὰ τὴν φύσιν της, ἢ εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν δὲν εἶναι
χρεῖα νὰ κάμνωμεν πολλὰς συλλογισμὰς, ἐπειδὴ ἀγαπῶμεν
νὰ πισεύωμεν ὅλον ἐκεῖνο ὅπῃ ὑψώνει τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν,
ἢ τὰ συστήματα ὅπῃ τὴν μεγαλύνουσι περισσότερο εἶναι εἰς
ἡμᾶς πλέον ἀγαπητὰ, πλέον πολύτιμα, ἢ δὲν σοχαζόμε-
θα ποτὲ ὅτι, ιδέαις ὅπῃ τιμῶσι τὰ ποιήματα ἑνὸς Θεοῦ παν-
τοδυνάμει νὰ ἡμποροῦν νὰ ψεύδωνται. τὸ νὰ δεχώμεθα ἕνα
σύστημα πλέον ὑψηλότερον, τῷτο δὲν εἶναι ἀπάτη, τῷτο εἶναι
ἕνα ψηλάφισμα τῆς ἀληθείας. ἡ ἀπιστία δὲν εἶναι ἄλλο, πα-
ρὰ ἀσθένεια, ἢ ἡ τόλμη τῷ νοήματος εἶναι ἡ πίστις ἑνὸς ὄν-
τος ἀοράτου. διὰ τί νὰ ἔρπωμεν πρὸς τὸ μηδέν, εἰς καιρὸν
ὅπῃ αἰσθανόμεθα ὅτι ἔχομεν πτέρυγας νὰ πετάξωμεν πρὸς
τὸν Θεόν; ἂν εἶναι θνητὴ ἡ ψυχὴ κατὰ φύσιν, διὰ τί ὁ ἄν-
θρωπος δὲν ἐπιθυμεῖ τὴν θνητότητα κατὰ φύσιν, ἀλλ' ἐπι-
θυμεῖ τὴν ἀθανασίαν; εἶναι ἄρα ἔμφυτος ἐν τῷ ἀνθρώπῳ
ἡ ἀθανασία. ἀφ' ἧς τὴν ἐπιθυμίαν ἐξ ἰδίας τῆς φύσεως, καὶ
θέλει αἰώνιαν τὴν ὑπαρξίν τε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

Λέγωντας αὐτὰς τὰς σοφὰς λόγους ἐπλησιάσαμεν πρὸς ἓνα κτήριον θαυμασίον, καὶ εὐρυχωρότατον, τὸ ὅποτον μὲ ἐγέμισεν ἀπὸ ἑκτασιν, καὶ σέβας. ἐπάνω εἰς τὰ πρόθυρά τε ἦτον γεγραμμένον μὲ χρυσὸς χαρακτῆρας. ἡ Περίληψις τῆ παντός. κοιτάξετε, μὲ εἶπεν ὁ ὁδηγός μου, αὐτὸ εἶναι τὸ Γαμπινέτον τῆς πόλεώς μας. ἦλθε, λέγει, ὁ καιρὸς ὅπῃ οἱ δυνατοὶ καὶ οἱ εὐποροὶ τῆ γένους μας, ὅπῃ ἔχον ἔξοδα ἱκανὰ, θελγόμενοι ἀπὸ τὴν εὐκλειαν τὸ νὰ κάμουν ἀνακαλύψεις, καὶ νὰ φέρουν εἰς βαθμὸν τελειότητος τὰς ἐπισήμας, καὶ τὰς τέχνας, ἐμεταχειρίσθησαν τὰ πλῆτητες εἰς τὸ νὰ συνάξουν ὅλα τὰ μυστήρια, καὶ τὰς σολισμὰς τῆς φύσεως μέσα εἰς αὐτὸ τὸ περικαλλέστατον ταμεῖον. τὸ μάλαμμα ὅπῃ πρότερον ἦτον ἡ εἴζα τῆς ὀκνηρίας, καὶ τῆς κακίας, τὴν σήμερον δὲ λεύει τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ εὐγενίζει ὅλας τῆς τὰς ἐργασίας.

Ἐμβαλίνοντας μέσα, ἐκυριεύθηκα ἀπὸ μίαν γλυκεῖαν ἑκτασιν. Αὐτὸς ὁ θαυμαστὸς οἶκος ἦτον τὸ ἔμψυχον τῆς φύσεως πρυτανεῖον. ὅλα τὰ προϊόντα ὅπῃ αὐτὴ γεννᾷ ἦτον ἐκεῖ συνηθροισμένα. Αὐτὸ ἐσχημάτιζε τέσσαρας πτέρυγας μιᾶς μεγαλωτάτης ἐκτάσεως, καὶ αὐταῖς εἶχον ἐπάνωθεν τῆς ἄλλας δώματα τόσον εὐρύχωρα, ὅπῃ δὲν ἤμπορεῖσε νὰ φθάσῃ τὴν ἑκτασίν τε καὶ ὁρασίς μου.

Ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ἦτον μάρμαρα μὲ ἐπιγραφὰς ὅλων τῶν πρώτων ἐνδόξων Ἐφευρετῶν τῶν ὠφελίμων πραγμάτων.

Ὅλα τὰ εἶδη τῶν φυτῶν, τῶν ζώων, καὶ τῶν μετάλλων ἦτον θεμένα ἐπάνω εἰς αὐτὰς τὰς τέσσαρας μεγάλας πτέρυγας, εἰς τρόπον ὅπῃ τὰ ἐξάνοιγε τινὰς, ἀπὸ μακρόθεν μὲ μίαν ὀμματίαν, τὴν ἀπειρον, καὶ θαυμαστὸν συνάθροισμα!

Ἐπάνω εἰς τὴν πρώτην πτέρυγα ἔβλεπε τινὰς ἀπὸ τῆς κέδρου μέχρι τῆς ὑψώπῃς ὅλα συνηθροισμένα.

Ἐπάνω εἰς τὴν β'. ἀπὸ τὸν Α' εἰς τὸν μέχρι τῆς Κώνωπος.
Ἐπάνω εἰς τὴν γ'. ἀπὸ τὸν Ἐλέφαντα μέχρι τῆς Ψύλλης.
Ἐπάνω εἰς τὴν δ'. ἀπὸ τὴν Φάλαιναν μέχρι τῆς Α' Τροινός.

Εἰς τὸ μέσον τῆς δώματος ἦτον τὰ παίγνια τῆς φύσεως, τὰ τέρατα ἀπὸ ὅλα τὰ εἶδη, τὰ ἀλλόκοτα προϊόντα, καὶ ἀγνώριστα εἰς ἡμᾶς, ἐξαιρέτα κατὰ τὸ γένος τῆς, ἐπειδὴ ἡ φύσις ἐν τῇ συγμῇ ἐκείνῃ ὅπως ἀφίνει τὰς συνηθισμένους νόμους τῆς, δείχνει ἀκόμη μίαν δύναμιν πλέον βαθεῖαν, παρὰ ὅταν δὲν ἀπομακρύνεται παντελῶς ἀπὸ τὸν συνηθισμένον τῆς δρόμον.

Εἰς τὰ ἄλλα μέρη τῆς δώματος ὁλόκληρα κομμάτια μετὰλλων εὐγαλμένα ἀπὸ τὰ μεταλλεῖα, ἐπαράσαινεν τὸ μουσικὸν ἐργαστήριον ἐν ᾧ ἡ φύσις ἐργάζεται αὐτὰ τὰ μέταλλα, ὅπως ὁ ἄνθρωπος ἀνέδειξεν ἐπίσης καὶ ὠφέλιμα, καὶ ἐπιβλαβῆ. Ἐκεῖ ἦτον ἀκόμη μακρὰ πατώματα γῆς σοφῶς διατεθειμένα, καὶ τεχνικῶς συντεθειμένα, ἀπὸ πέτραις, ἀπὸ ἀσπρόχωμα, ἀπὸ ὕψον, καὶ ἀπὸ ἄλλα εἶδη, καθὼς εἶναι μέσα εἰς τὴν γῆν.

Συνελήφθη ἀπὸ ἑκαστὴν μεγαλητέραν ὅταν συναπάντησα ἐκεῖ ἀκόμη τὴν ὑπερμεγέθη Φάλαιναν προσωπικῶς, τὸν τερατώδη Ἱπποπόταμον, τὸν Φρικώδη Κροκόδειλον, τὸν Λέοντα, τὴν Τίγριν, τὸν Πάνθηρα, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα σαρκόβορα θηρία σχηματισμένα ὡς ὁρμῶντα ἔπάνω εἰς τὴν ἀγραντὸς τόσον ἐπιτήδεια, ὅπως ἤθελεν εἰπῆ τινὰς ὅτι ἡ τέχνη τῆς ἐφύλαξεν ὅλην τὴν ἐνέργειαν τῶν κινήματων τους, τὸ ἀγριὸν σχῆμα ὅπως τὰ χαρακτηρίζει, καὶ τὴν ζωτικὴν πνοὴν ὅπως τὰ ἐμψυχώνει. Τὰ ἄλλα τῶν ἡμερωτέρων ζώων, καὶ τῶν ἀγχινοστέρων ἐφαίνοντο ὅτι δὲν ἔχασαν τίποτε ἀπὸ τὴν φυσιογνωμίαν τους, ἀπὸ τὴν πονηρίαν τους, ἀπὸ τὴν ἐπιτηδεότητά τους, καὶ ἀπὸ τὴν ὑπομονήν τους. Τόσον ἡ τέχνη ἐμιμήθη τὸ πᾶν εἰς τὴν διάθεσίν της εἰς τὸν ἀνὰ τὰ σῆσιν ἐκεῖ ὡς ζῶντα.

Ἡ φυσικὴ ἰσορροπία τῆς κάθε ζώου ἦτον γεγραμμένη πλησίον του, καὶ τινὲς ἄνθρωποι ὅπως ἦτον ἐκεῖ διωρισμένοι ἐξηγῶσαν

ἔτιώς ἐκεῖνο ὅπῃ ἦτον πολλὰ μακρὸν νὰ τὸ παραδώσῃ τινὰς γραφικῶς.

Ἐπαρατηρῆσε τινὰς ἐκεῖ ἀκόμι τὰς βαθμὺς, καὶ τὰς μεταβολὰς ὅπῃ ἡ φύσις ἔβαλεν εἰς τὰ προϊόντα της, καὶ τοιοῦτος ὅπως τὸ ὅμμα ἠκολούθη χωρὶς κόπον τὸ εὐτακτον περιπάτημα τῶν ὄντων ἀπὸ τοῦ μᾶζον ἕως εἰς τὸ ἔλαττον.

Ἡ κλίμαξ τῶν ὄντων, ἡ τόσον ἀμφισβητημένη εἰς τὰς ἡμέρας μας, καὶ ὅπῃ τινὲς τῶν φιλοσόφων ὑπέλαβον διὰ τοιαύτην, τότε εἶχε λάβῃ τὸ σχέδιον τῆς ἀποδείξεώς της.

Ἐκεῖ ἔβλεπε τινὰς καθαρὰ ὅτι τὰ εἶδη προσεγγύζουσιν ἀναμεταξύ της, καὶ ἀναλύονται, διὰ νὰ εἰπῶ ἔγω, τὸ ἓνα εἰς τὸ ἄλλο. καὶ ὅτι διὰ περιπατημάτων γαληνῶν, καὶ αἰσθητικῶν ἀπὸ τῆς ἀψύχου λίθου μέχρι τῆς ζώου, καὶ ἀπὸ τῆς ζώου μέχρι τῆς ἀνθρώπου, δὲν μένει τίποτε διακεκομμένον, καὶ ὅτι τέλος πάντων τὰ ἴδια αἰτία τῆς αὐξήσεως, τῆς ἀκμῆς, τῆς παρακμῆς, καὶ τῆς φθορᾶς, ἦτον κοινὰ εἰς ὅλα.

Ἐκεῖ ἐπαρατηρῆσε τινὰς ὅτι ἡ φύσις περισσότερον ἀπὸ ὅλας τὰς ἐργασίας της ἐπάσχιζε μὲ δραστηριότητα εἰς τὸ νὰ σχηματίσῃ τὸν Ἄνθρωπον, καὶ ὅτι ἐργαζομένη ὑπομονητικῶς, καὶ μάλιστα μακρόθεν αὐτὸ τὸ ἀξιόλογον ἔργον, ἐδοκίμαζε μὲ πολλὰς ἐπαναλήψεις νὰ φθάσῃ εἰς τὸν βαθμικὸν ὅρον τῆς τελειότητος αὐτῆς τῆς ἐργασίας, ὁ ὁποῖος ὅρος ἐφαίνετο νὰ εἶναι ἡ ἐσχάτη καὶ τελευταία δύναμις ὅπῃ εἰς αὐτὴν διετηρεῖτο.

Αὐτὸ τὸ ταμεῖον δὲν ἦτον παντελῶς ἓνα χάος, ἓνα συνάθροισμα συγκεχυμένον, ὅπῃ τὰ ὑποκείμενα διασκορπισμένα, καὶ σεσωρευμένα, δὲν ἔδιδαν καμμίαν ἰδέαν καθαρὰν καὶ ἀκριβῆ, ἀλλὰ εἶχεν ὅλας τὰς βαθμὺς τῆς τάξεως σοφῶς καὶ κατ' ἀκολουθίαν διατεθειμένους.

Ἐκεῖνο ὅμως ὅπῃ ἐπὶ πάντων ἐχαρίτωνε τὴν τάξιν ἦτον

ἢ ἐφεύρεσις ὅπῃ ἔκαμαν ἐνὸς μπαλσαμώματος, τὸ ὁποῖον διεφύλαττεν ἐκεῖνα τὰ ἀποτεταμειευμένα σώματα ἀπὸ τῶν σκωλήκια καὶ ἄλλα ζωῦφια ὅπῃ γεννῶνται ἀπὸ τὴν σῆψιν.

Αὐτὰ ὅλα βλέπωντας αἰσθάνομεν τὸν ἑμαυτὸν μὲ κατακεκυφότα ὑποκάτω εἰς τὸ βάρος τόσων θαυμάτων. τὰ ὅμματα μου περιελάμβανον ὅλην τὴν τευφὴν τῆς φύσεως. Πόσον ἐγὼ εἰς ἐκείνην τὴν στιγμήν ἐθαύμαζα τὸν Αὐτεργόντης! πόσῃ λατρείᾳ, καὶ προσκύνῃσιν ἀπέδιδά εἰς τὴν παντοδυναμίαν τε, εἰς τὴν σοφίαν τε, καὶ εἰς τὴν ἀγαθότητά τε! πόσον, ἔλεγα, εἶναι ὁ Ἄνθρωπος μέγας! διατερίβων ἐν τῷ μέσῳ τόσων θαυμάτων συνηθροισμένων μὲ τὰ ἰδιά τε χεῖρια, διὰ τί ἐφαίνοντο δημιουργημένα διὰ λόγον τε. ὥσάν ὅπῃ μόνον αὐτὸς ἔλαβε τὴν χάριν νὰ τὰ αἰσθάνεται, καὶ νὰ τὰ ἐξιχνιάζῃ! Αὕτῃ ἡ ἀνάλογος σειρὰ, αὐτὸς ὁ παρατετηρημένος χρωματισμὸς, αὐτὸ τὸ δοκῆν κεχηρὸς, καὶ αἰεὶ πλήρες, αὕτῃ ἡ ἁρμονία τε ἐξαπλώματος, ὅπῃ δὲν δέχεται τελείως ἄλλο διὰ μέσῃ, μετὰ τὴν θεωρίαν τῶν Οὐρανῶν. τί θεάμα πλεον μεγαλοπρεπέστερον ἐπάνω εἰς τὴν γῆν! μὴ ὅλον ὅπῃ καὶ αὕτῃ ἡ ἰδία γῆ δὲν εἶναι ἄλλο τέλος πάντων, παρὰ ἓνα ἄτομον.

Ἀναμεταξὺ εἰς τὰς τοιαύτας ἐκτάσεις μὲ. ἠρώτησα τὸν ὁδηγόν μὲ, μὲ τί θαυμασίαν γενναιότητα ἐκατέρωθωσαν τοσαῦτα θαυμασὰ πράγματα; αὐτὸ, μὲ εἶπεν, εἶναι ἔργον πολλῶν ἐνδόξων βασιλέων μας, καὶ προκρίτων τε Γένους. ὅλοι αὐτοὶ ζηλωταὶ εἰς τὸ νὰ λάβωσι τὸν ἀξιάγασον τίτλον τε νὰ ὀνομάζωνται εὐεργέται τῆς ἀνθρωπότητος. ἔλαβον τὴν περιέργειαν εἰς τὸ νὰ διαρρέξουν τὰ παραπετάσματα ὅπῃ ἐπικαλύπτει τὸ εἶδος τῆς φύσεως. Αὐτὸ τὸ ὑψηλὸν πάθος καὶ γενναῖον τὸς ἐκαταφλόγιζε διὰ παντὸς τε βίῃ εἰς τοιαύτην ἀξιεπαινον πράξιν.

Εἰς κάθε καιρὸν ἀνεκαλύφθησαν μυήτρια τῆς φύσεως ἀπὸ ἀνθρώπων τὸς πλέον χωρικούς. ἐχάθησαν πολλὰ, τὰ ὅποια δὲν ἔλαμψαν παρὰ ὡς ἀστραπή. ὅμως ἡμεῖς ἐσοχάσθημεν ὅτι

ἄνενά δὲν ἐχάθη, ὅταν θελήσουν οἱ Ἀνθρώποι νὰ τὸ ἐρευνήσιν. τὸ πᾶν ἀναπάυεται μέσα εἰς τὰς κόλπους τῆς Φύσεως. δὲν χρειάζεται ἄλλο, παρὰ νὰ τὰς ἐρευνήσωμεν.

Αὐτοὶ εἶναι εὐρύχωροι, αὐτοὶ προσφέρουσι μυρίας βοηθείας ἢ μίαν. καὶ ἄνενά πρᾶγμα δὲν καταντεῖ εἰς τὸ μηδὲν ἐν τῇ τάξει τῶν ὄντων. κινῶντες ἀδιαλείπτως τὸ πλῆθος τῶν ἰδεῶν μας, ἢ συναπάντησες ἢ πλεόν μακρυναῖς ἡμπορῶν νὰ ἀναγεννηθῶν, καὶ πεπληροφορημένοι κατὰ πάντα τὸ δυνατόν τῶν πλεόν θαυμασίων ἀνακαλύψεων, δὲν ὠκνήσαμεν παντελῶς ὅπῃ νὰ τὰς ἐκτελέσωμεν.

Ἡμεῖς δὲν ἀποδίδομεν καὶ ἄνενά εἰς τὸ τυχερόν. Αὕτῃ εἶναι μία γηραλαία λέξις ὑπερημένη σημασίας, καὶ παντάπασιν ἐξωρισμένη ἀπὸ τὴν διάλεκτόν μας. τὸ τυχερόν δὲν εἶναι ἄλλο, παρὰ ἓνα συνώνυμον τῆς ἀμαθείας. Ὁ κόπος, ἡ φρόνησις, ἡ ὑπομονή, ἰδὲ τὰ ἐργαλεῖα ὅπῃ βιάζουσι τὴν φύσιν νὰ ἀνακαλύψῃ τὰς θαυμαστότητας, τὰς πλεόν μουσικὰς. Ὁ Ἀνθρώπος ἐγνώρισε νὰ πορίσῃ ὅλην τὴν δυνατὴν ὠφέλειαν τῶν χαρισμάτων ὅπῃ ἔλαβε, ξανοίγωντας τὸ ἄκρον εἰς τὸ ὅποιον ἡμπορῶσε νὰ ἀνέβῃ, ἔβαλε τὴν δόξαν τε νὰ χωρῇ μέσα εἰς τὰ ἀπερίληπτα μέρη ὅπῃ αὕτῃ ἡ φύσις τῇ ἡνοιξεν. ἡ ζωὴ ἐνὸς Ἀνθρώπου εἶναι, ἔλεγον τινὲς, πολλὰ βραχεῖα, ἔ: καλὰ. ἡμεῖς τι ἐκάμαμεν; ἠνώσαμεν τὰς δυνάμεις ἐκάσου ἀνθρώπου εἰς ἓνα ὅλον, καὶ ἰδὲ μία δύναμις μεγαλωτάτη. Ὁ ἓνας τελειώνει ἐκεῖνο ὅπῃ ὁ ἄλλος ἤρχησε. ἡ ἄλυσος συνέχεται χωρὶς διακοπὴν. καὶ θε χαλκᾶς ἐνώνεται σφικτὰ μαζὶ μὲ τὸν πλητίον τε χαλκᾶ, καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον χώνεται μέσα εἰς ἑκτασὶν πολλῶν αἰώνων.

Αὕτῃ ἡ ἄλυσος τῶν ἰδεῶν καὶ φιλοπονιῶν, διαδοχικῶς μὲν πρέπει μίαν ἡμέραν νὰ περικυκλώσῃ, καὶ νὰ περιορίσῃ τὸ πᾶν. καὶ τῷτο δὲν εἶναι ἡ μόνη φιλοτιμία μιᾶς δόξης προσωπικῆς, εἶναι ἡ ὠφέλεια ὅλας τῇ γένους ὅπῃ κατεφορεῖ αὐτὰς τὰς δυσκόλους ἐπιχειρήσεις.

Πρὸς τέτοις δὲν περιπλανώμεθα πλέον εἰς μάταια συστήματα. ὅλα αὐτὰ ἠφανίσθησαν. ἢ δὲν περιπατῶμεν, παρὰ εἰς τὴν δαδρχίαν τῆς δοκιμῆς. τὸ σκοπιμώτατον τέλος μας εἶναι νὰ γνωρίσωμεν τὰ ἀπόκρυφα κινήματα τῶν πραγμάτων, ἢ νὰ ἐκτείνωμεν τὴν κυριότητα τῆς ἀνθρώπου, δίδοντας τὰ μέσα διὰ νὰ ἐκτελέσῃ ὅλες τὰς κόπας ἐκείνης ὅπῃ ἤμπορῃ νὰ τῆς μεγαλύνωσι περισσότερον τὸ εἶναι τῆς.

Ἔχομεν κάποιους ἐρημίτας ὅπῃ ζῶν εἰς τὰ βενὰ διὰ νὰ ἐρευνῇ τὴν δύναμιν τῶν βοτάνων. Αὐτοὶ ἔρχονται εἰς ἡμᾶς εἰς ἡμέρας διωρισμένας διὰ νὰ μᾶς παραδώσῃ πολλὰς ἀνακαλύψεις πολυτίμους ὅπῃ κάμνουσιν.

Ἀνεγείραμεν πύργους ἐπάνω εἰς τὰς κορυφὰς τῶν βενῶν, ἢ ἐκεῖθεν κάμνουσιν τινὲς τὰς παρατηρήσεις τῶν Οὐρανίων σωμάτων ἀδιακόπως.

Ἐσχηματίσαμεν ποταμὸς ὁρμητικὸς, ἢ καταράκτας, διὰ νὰ ἔχωμεν μίαν δύναμιν ἀρκετὴν εἰς τὸ νὰ ἀποτελέσῃ τὰ πλέον μεγαλήτερα ἀποτελέσματα τῆς κινήσεως.

Ἐκατασκευάσαμεν λυτὰ ἀρωματικά, διὰ νὰ ἐνδυναμώσωμεν τὰ κατεσκληρότα σώματα ἐξ αἰτίας τῶν γηρατίων, ἢ νὰ ἀνανεώσωμεν τὴν φυσικὴν κράσιν ἢ τὴν ἔσιν. Ἐπειδὴ ὁ πάνσοφος Θεὸς δὲν ἐδημιῆργησε τὰ τόσα φυτὰ, ἢ δὲν ἔδωκεν εἰς τὸν Ἀνθρώπον τὴν εὐφυΐαν νὰ τὰ γνωρίσῃ εἰμὴ νὰ ἐμπιστεύεται εἰς τὴν δεξιότητά τῆς τὴν φροντίδα τῆς νὰ διαφυλάξῃ τὴν ὑγιείαν σῶμα, ἢ τὸν λεπτὸν, ἀλλὰ πολύτιμον μίτον τῶν ἡμερῶν τῆς.

Ὡς ἢ αὐτοὶ οἱ περίπατοί μας δὲν ἀποβλέπῃ μόνον πρὸς περιδιάβασιν, ἀλλὰ μᾶς ἀποδίδῃ πρὸς τῇ τέξει, καὶ ἕνα δασμὸν ἐπωφελῇ.

Περιδιαβάζομεν ἀνάμεσα εἰς κάποια δένδρα ὅπῃ χαροποιῇ τὴν ὄρασίν μας, καὶ βαλσαμώνῃ τὴν ὁσφρησίν μας.

καθαρίζομεν ἢ φιλιάζομεν (α) τὰ ἄγρια δένδρα μας, διὰ νὰ καταποκρίνωνται ἢ φιλοπονίαις μας εἰς τὴν εὐτυχῇ καρπο-
φορίαν τῆς φύσεως, ἢ ὅποια δὲν προσμένει, παρὰ τὴν δε-
ξιάν τῆς ἀνθρώπου, εἰς τὸν ὅποιον ὁ Δημιουργός, ὡς εἰπεῖν,
τὴν ἔκαμε νὰ εἶναι ὑποτεταγμένη.

Ἐχομεν εὐρυχωροτάτας περιοχὰς ἢ μάνδρας διὰ ὅλα τὰ
εἶδη τῶν ζώων. περιετύχομεν μέσα εἰς τὰ βάθη τῶν ἐρη-
μῶν ἢ ἄλλα εἶδη ζώων ὅπῃ ἦτον εἰς ἑσᾶς τελείως ἀγνώριστα,
καὶ ἀναμιγνύομεν τὰ διάφορα εἶδη ἀναμεταξύτης, διὰ νὰ
ἔχωμεν τὰ διάφορα μικτά. ἐκ τῆς ἐκάμαμεν ἀνακαλύψεις
μεγάλας ἢ ἐπωφελεῖς, ἢ τὰ εἶδη ἔγιναν περισσότερα, καὶ
μεγαλότερα τὸ διπλῶν. ἐπαρατηρήσαμεν τέλος πάντων ὅτι
τῆς κόπης ὅπῃ κάμνῃσι τινὲς μὲ τὴν φύσιν σπανίως μένῃ
ἀκαρποὶ ἢ ἀνωφελεῖς ἢ τὰ πλῆθημας δὲν εἶναι πλέον ὅσγα-
να τῶν ἡδονῶν, ἀλλὰ τῆς πολιμαθείας.

Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον λοιπὸν ἡμεῖς ἐξανηύραμεν πολλὰ ἀ-
πόκρυφα ὅπῃ ἦτον χαμένα. ἐπειδὴ ἢ ἐσεῖς δὲν ἠθέλετε νὰ
βαλθῆτε εἰς τὸν πλέον παραμικρὸν κόπον διὰ νὰ τὰ ἀνιχνεύ-
σητε, ὄντες πλέον ἐρασαὶ νὰ ἐπισωρεύετε λέξαις εἰς τὰ βι-
βλίασας, παρὰ νὰ παρασαίνετε μὲ δύναμιν χειρὸς ἐργασικῆς
ἐφευρέσεως θαυμασίας.

Ἡμεῖς ἀποκτήσαμεν τὴν σήμερον, καθὼς καὶ οἱ Παλαιοὶ
τὸ γιὰ τὸ ὅπῃ ὁδλεύεται εἰς τὴν ἄκμονα καθὼς ἢ τὰ ἄλλα
μέταλλα, τῆς διαφανῆς λίθους, τὴν τυρινὴν πορφύραν ὅπῃ
ἔβαπτε τὰ ἐνδύματα τῶν βασιλέων, τῆς καυσικῆς καθρέπ-
τας τῆς Ἀρχιμήδους, τὸ ὑγρὸν πῦρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὴν
τέχνην τῆς μπαλσαμώματος τῶν Αἰγυπτίων, τὰ μηχανικὰ
ὄργανα μὲ τὰ ὅποια ἔσηναν τῆς ὀβελίσκης τῆς, ἢ ἐσύκωναν
τὰ πλέον βαρύτερα σώματα εἰς τὸν αἶρα τὸ παντὶ ὅπῃ ἐκέε-
το εἰς τὴν φωτίαν, ἢ ἐλαμπρύνετο, χωρὶς νὰ διαλυθῇ ἀπὸ
τὸ πῦρ. τὴν τέχνην τὴν νὰ χύνωμεν τὰ πορφυρὰ μάρμαρα,
ἢ νὰ ἀναλύωμεν ταῖς πέτραις. τὰς ἀσβέστους λαμπάδας, ἢ
ἄλλα τοιαῦτα ἀξιόλογα πρᾶγματα τῶν Ἑλλήνων.

(α) Ἐγκεντρίζομεν.

Περιδιαβάσετε, μὲ λέγει, μέσα εἰς αὐτὸν τὸν ὡραιότατον κήπον, ὅπῃ ἡ βοτανικὴ ἔλαβεν ὅλην ἐκείνην τὴν τελειότητα ὅπῃ ἦτον ἱκανὴ νὰ δεχθῇ. Οἱ ἐδικοί σας φιλόσοφοι ἐπαραινόντο, ὅτι ἡ γῆ ἦτον σκεπασμένη ἀπὸ Φαρμάκια, ἀλλ' ἡμεῖς ἀνεκαλίψαμεν ὅτι αὐτὰ τὰ Φαρμάκια εἶναι τὰ ἰάματα τὰ πλέον ἰσχυρὰ, ὅπῃ ἔμπορεῖ τινὰς νὰ μεταχειρισθῇ εἰς τὰ πάθη. ἡ Πρόνοια ἐδοξάσθη, καὶ ἡ θεὸς δοξασθῇ ἔτι μᾶλλον, ἂν ἡ γνώρισαίς μας δὲν ἦτον τόσον ἀδυνεῖς, καὶ τόσον περιωρισμέναις. δὲν ἀκέονται πλέον παράπονα ἐπάνω εἰς αὐτὴν τὴν σφαίραν περὶ τῆς δημιουργίας.

Ἐκείνη ἡ Φωνὴ ἡ Θεριώδης δὲν βοᾷ πλέον τὸ πᾶν εἶναι ἐπιβλαβές. τὴν σήμερον ἐνηχεῖ μία Φωνὴ εὐγνωμοσύνης. «Ὅσα ὁ Θεὸς ἐποίησεν, ἰδὲ καλὰ λίαν. τὰ καλὰ ἀποτελέσματα τῶν Φαρμακιῶν ἡμεῖς τὰ ἐξιχνεύσαμεν, τὰ ἐγράψαμεν, καὶ ἀπολαμβάνομεν τὴν σήμερον ὅλην τὴν ὠφέλειάν της. ὡς καὶ εἰς τὰ κακὰ ἀποτελέσματα ἤυραμεν τόσα ἀντιφάρμακα, τόσα ἀντιόδοτα, ὅπῃ πλέον παίζομεν μὲ αὐτά.

Ἐυλόγαμεν πρὸς τέτοις ὅλον τὸ ὑσιώδες ἀπὸ τῆς χυμῆς τῶν δένδρων, μὲ τόσην καλὴν ἐκβασιν, ὅπῃ ἐκατασκευάσαμεν ποτὰ διαπερασιμώτατα, καὶ ὅχι ὀλιγώτερον γλυκὰ, ὅπῃ εἰσέρχονται εἰς τῆς πόρος τῆς ἀνθρωπίνης σώματος, ἐνώνουνται μὲ τῆς χυμῆς της, διορθώνουσι τὴν κρείσιν, καὶ κατασάουσι τὸ σῶμα πλέον σερεὸν, πλέον ἄρτιον, καὶ πλέον ἰσχυρόν. ἤυραμεν ἀκόμι τὸ σεκρέτον τὸ νὰ διαλύωμεν τὴν λιθίαν ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ σώματι, χωρὶς νὰ κατακαίωμεν τὰ ἐντόδια. Ἰατρεύομεν τὴν φθίσιν, τὴν πνευμονίαν, καὶ ὅλας τὰς ἄλλας ἀρρώστιας, ὅπῃ ἄλλην φορὰν ἐνομίζοντο θανάτηφόροι.

Ὅμως ἡ πλέον ὡραιότερα τῶν ἐνδόξων πράξεών μας εἶναι ὅπῃ ἤυραμεν τὸ σεκρέτον εἰς τὸ νὰ ἀφανίσωμεν κατὰ κράτος ἐκείνην τὴν φρικτὴν ὑδραν ὅπῃ ἐφοβέριζε νὰ φέρῃ εἰς ἀπώλειαν ὅλον τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων. λέγω τὴν ἀνθρωπώλεθρον πανώλην.

Διηγώντας με αὐτὰ ὁ ὁδηγός με, ἤνωνε καὶ τὴν πράξιν με-
τὰς λόγους τε, δείχνωντάς με ὅλα ἐκεῖνα τὰ Φυσικὰ ὑποκεί-
μενα, ὅπῃ ἔκαμναν τοιαῦτα θαυμασὰ ἀποτελέσματα. ὅμως
ἐκεῖνο ὅπῃ με ἐκατάσκησε περισσότερον ἀκόμι ἐκθαμβον ἦτον
ἄλλο ταμεῖον τῆς Ὀπτικῆς, ὅπῃ τινὲς ἔμαθαν νὰ ἐνώσυν
ὅλα τὰ συμβεβηκότα τῇ Φωτὸς. αὐτὸ ἦτον μία μαγία ὅπῃ
οὐκ εἶχε τέλος. Ἐκαμαν νὰ ἀπεράσουν ἔμπροσθεν εἰς τὰ ὄμ-
ματά με διάφορα πράγματα, παλάτια, τόξα ἐράνια, με-
τέωρα, θαλάσσαις, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ὅπῃ δὲν ὑπεῖρχον ἔδα-
μῶς, καὶ μὴ ὅλον τῆτο ἔκαμαν μίαν ἐντύπωσιν εἰς τὴν φαν-
τασίαν με, ὅπῃ ἦτον πλέον ἐνεργητικὴ, παρὰ ἢ ἴδια ἀλήθεια.

Αὐτὸ ἦτον τέλος πάντων μία κατοικία ἐκστάσεως. τὸ θέα-
μα ὅλης τῆς κτίσεως ὅπῃ ἐγεννήθη ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ δὲν
ἤθελε μὴ προξενήσῃ μίαν ἐκκασιν πλέον ζωντανήν, καὶ πλέον
οὐσιώδη.

Μὴ ἐπρόσφεραν ὕστερα καί ποια μικροσκοπία, διὰ μέσθ τῶν
ὁποίων ἐγὼ ἔβλεπα νέα ὄντα, ὅπῃ ἀπέφυγαν ἀπὸ τὴν δια-
περαστικὴν ὄρασιν τῶν προγενεσέων μας. τὸ ὄμμα πλέον δὲν
ἐκκράζετο, τόσον ἢ τέχνη ἦτον ἀπλή καὶ θαυμασία. καθε-
βῆμα ὅπῃ ἔκαμνε τινὰς μέσα εἰς αὐτὸ τὸ θαυμαστὸν οἶκημα,
εὐχαρισῶσε τὴν περιέργειάν τε τὴν πλέον φλογερὰν.

Ὅχι! πόσον εἶναι μέγας ὁ ἄνθρωπος ἐδῶ, ἐκθαύμαζα
πολλὰς φορὰς, καὶ πόσον ἐκεῖνοι ὅπῃ τὰς ὠνόμαζαν εἰς τὸν
αἰῶνα μετὰ μεγάλης ἀνθρώπου ἦτον μικροὶ κατὰ σύγκρισιν!

Ἡ ἀκουσικὴ δὲν ἦτον ὀλιγώτερον θαυμασιεργὸς, ἔμαθαν
νὰ μιμηθῶν ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι ὅλης τῆς ἐνάεθρος ἡχῆς τῆς
φωνῆς τῇ ἀνθρώπῃ, τὴν κραυγὴν τῶν ζώων, καὶ τὰ διαφο-
ρετικὰ κελαδήματα τῶν πελιδίων. Ἐκαμναν νὰ παίξουν καί ποια
ὄργανα, καὶ ἐφαίνετο εἰς τὸν ἄνθρωπον ὅτι εὐθεὶς μετεφέρ-
θη εἰς ἕνα δάσος. ἤκε τινὰς τὸ βρύχημα τῶν λεόντων τῶν
Τιγρῶν, τῶν Ἀρκτῶν, ὡσὰν νὰ ἐφαίνωντο πῶς κατατρώγον-
ται ἀναμεταξύ τους. τὸ ὅς τῇ ἀνθρώπῃ ἐκαταξέσχίζετο, καὶ

ἤθελεν εἰπῆ τινὰς ὅτι ἡ ἡχώ ἀκόμι πλέον φοβερά, ἀναδιπλωνεν ἀπὸ μακρόθεν αὐτὰς τὰς ἀτάκτους καὶ βαρβαρικὰς φωνάς,

Ὅμως πάλιν τὸ κελεύδημα τῶν ἀηδόνων ὅπῃ ἀκολοῦθῃσεν ὕστερα ἀπὸ αὐτῆς τῆς ἀγρίας ἡχῆς, ἐπαρηγορεῖσε τὴν ἀνθρωπότητα. Ὁ Ἀῆς ἐκατασαίνετο μελωδικὸς, ἡ ἀκοὴ ἐθέλγετο ἀπὸ τὴν ἡδονὴν, καὶ ἐφαίνετο ὅτι ἠσθάνετο τινὰς ὥς καὶ ἐρωτικὸν τάραγμα τῶν πτερῶν τας.

Αὐτῆς τῆς θελητικῆς ἡχῆς, ὅπῃ ὁ ἀνθρώπινος λάρυγξ δὲν ἠμπόρεσε ποτὲ νὰ μιμηθῇ, ἡ τέχνη τῆς ἐμιμήθη, καὶ ἔκαμε νὰ αἰσθανθῇ ἡ καρδιά τῆ ἀνθρώπου μίαν μέθην ἡδονῆς, ἀνάμεσα εἰς τὸ ἀνακάτωμα μυρίων φωνῶν.

Αὐτὸς ὁ λαὸς ὅπῃ εἶχεν ἓνα τέλος ἠθικὸν καὶ εἰς αὐτὰ σχεδὸν τὰ θαύματα μιᾶς ἀξιοπεριέργου τέχνης, ἔξευρε νὰ ὠφελῇ καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν βαθεῖαν τὴν ἐφεύρεσιν.

Ὅταν τινὰς ὠμιλεῖσε περὶ πολέμων, ἡ ἐκκλινεν εἰς κἀνένα πάθος πολεμικόν, τὸν ἔφερναν ἐπάνω εἰς μίαν σάλαν ὅπῃ δικαίως τὴν ὀνόμαζαν ἄδην. Πάραυτα μία μηχανὴ ἔκαμνε νὰ παίζῃ τὰ ἐπὶ τῆς διωρισμένα ὄργανα, τὰ ὅποια ἐπαράσαιναι εἰς τὰς ἀκοάς τε ὅλες τῆς τρέμης μιᾶς πολεμικῆς συμπλοκῆς, καὶ τὰς θυμώδεις κραυγὰς τῶν μαχομένων, καὶ τὰς ἐλεεινὰς φωνὰς τῶν ἀποθνησκόντων, καὶ τῆς τρομερῆς ἡχῆς τῶν μουσικῶν ὀργάνων, καὶ τὰ ἄγρια χρεμετίσματα τῶν ἀλόγων, καὶ τῆς κεραυνώδους κτύπου τῶν πυροβόλων ὀργάνων, σημεῖα τῆ ἀφανισμοῦ καὶ τῆς φθορᾶς τῆ ἀνθρώπου γένους, καὶ ἡχος τῆ θανάτου ἀξιομίσητος. τότε ἂν ἡ φύσις δὲν ἐξυπνέσει μέσα εἰς τὴν ψυχὴν ἐκεῖνη τῆ ἀνθρώπου, ἂν δὲν εὐγάζει κἀμμίαν κραυγὴν φρίκης, ἂν τὸ πρόσωπόν τε ἐμνισκεν ἀτάραχον, τὸν ἐσφαλῇσαν μέσα εἰς ἐκείνην τὴν σάλαν ὅλον τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς τε. Ὅμως κἀκεῖ ἀυγὴν εἶχον τὴν φροντίδα νὰ τῆ ξαναπαράσαινεν αὐτὴν τὴν φρικώδη μου-

σικήν, διὰ νὰ εὐχαρισηθῇ μόνη ἡ σκληρὰ καρδιά τῆς, χωρὶς νὰ πάσχη ἡ ἀνθρωπότης δι' ἑδενὸς μερικῆς πάθους.

Ὁ ἐπισάτης αὐτῆς τῆς Γαμπινέττῃς μὲ ἐπαιξεν ἕνα παιγνίδι. ἔκαμε νὰ ἀντιχῆσῃ αἰφνηδίως ἐκείνη ἡ μουσική τῆς ἄδῃς, χωρὶς νὰ μὲ δώσῃ εἰδησιν. ὦ Οὐρανέ! ἔλεος, ἔλεος, ἐφώναζα μὲ ὅλην τὴν δύναμίν μου, σπώνωντας τὰ αὐτιά μου. λυπηθῇτε με! λυπηθῇτε με παρακαλῶ!

ἔκαμε νὰ πάυσῃ πῶς; μὲ λέγει, αὐτὸ δὲν σὰς ἀρέσκει; πρέπει νὰ εἶναι ἕνας δαίμων, τῆς ἀπεκρίθηκα, ὅπῃ νὰ ἀρέσκεται εἰς αὐτὸν τὸν Φρικτὸν πάταγον. αὐτὸ μὲ ὅλον τῆτο, μὲ εἶπεν, ἦτον εἰς τὸν καιρὸν σας μία περιδιάβασις πολλὰ συνηθισμένη, καὶ οἱ τότε ἄνθρωποι, αὐτὸ τὸ ἐσοχάζοντο ὡσὰν ἕνα κυνήγι, διὰ τὶ ἔλεγαν ὅτι καὶ ὁ πόλεμος εἶναι ἕνα κυνήγι τῆς ἀνθρωπίνης γένους. ὕστερα ἔρχοντο οἱ Ποιηταὶ νὰ τὰς καλοτυχήσῃ, καὶ νὰ ὑμνολογήσῃ τὰς ἡρώϊκας πράξεις τῆς, ὅπῃ ἐπρόβλεψαν τροφὰς διὰ τὰς κόρας. Αὐτοὶ οἱ Ποιηταὶ ἐπαράσαινεν μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν, καὶ ἠδονὴν ὅλα τὰ φοβερὰ καὶ Φρικτὰ περιστατικὰ τῆς πολέμου, διὰ νὰ καθεδύνῃ τὰς ἀκοὰς τῆς ἀνθρωπότητος. ἄχ! παρακαλῶσας, τῆς εἶπα, μή μου ἀναμιμνίσκετε ἐκείνην τὴν ἐπιδημικὴν νόσον ὅπῃ ἐκυρτευσεν συχνὰ τὸ ταλαίπωρον γένος τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸν καιρὸν μου. ἄλλοί μόνον! αὐτὴ εἶχεν ὅλα τὰ συμπτώματα τῆς λύσας, καὶ τῆς μανίας.

Μὲ ἔκαμεν ἔπειτα νὰ ἔμβω εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Μαθηματικῆς. Αὐτὸ μὲ ἐφάνη πλῆσιώτατον, μὲ ὅλον ὅπῃ εἶχαν ἐξωρίσῃ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐπιστήμην ὅλα ἐκεῖνα ὅπῃ ἦτον παιδαριώδη, ὅλα ἐκεῖνα ὅπῃ ἦτον πρὸς μόνην διατρεῖβὴν τῆς ὀκνηρίας. Ἐκεῖ ἵδα μηχανὰς διαφόρων γένους ὅπῃ τὰς ἐφεύρησαν διὰ νὰ ἐλάφρῳσιν τὰς βραχίονας τῆς ἀνθρώπου, πλῆτισμένους ἀπὸ δυνάμεις πλέον ἰσχυρὰς, ἀπὸ ἐκεῖνας ὅπῃ ἡμεῖς ἐγνωρίζαμεν. Αὐταῖς ἀπετελέσαν κάθε εἶδος κινήσεως, αὐταῖς ἐλάφρυναν τὰ πλέον βαρύτερα φορτία. βλέπετε, μὲ λέγει, αὐτὰς τὰς Ὁβελίσκους, αὐτὰ τὰ θριαμβευτικὰ τόξα τῆς ἀρετῆς; αὐτὰ

τὰ Πρυτανεῖα τῶν Μουσῶν; αὐτὰς τὰς γεφύρας; αὐτὰ τὰ καράβια; μὲ τὰ ὅποια ἐσάθηνμεν ἄξιοι νὰ κάμωμεν πολλάκις τὸν κύκλον ὅλης τῆς ὑδρογείας σφαίρας μας; αὐτὰ ὅλα δὲν εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς φυσικῆς δυνάμεώς μας, οἱ μηχανικοὶ ἐργάζονται μας; ἢ ὅλα τὰ ἄλλα μηχανικά μας ἐργαλεῖα, ὅπῃ τὰ ἐκαστήσαμεν πλέον τελειοποιημένα, ἰδὲ ἐκεῖνο ὅπῃ ἐκάμε τὸ πᾶν. Καὶ κατὰ ἀλήθειαν ἐγὼ ἡῦρα ἐκεῖνα τὰ ἐργαλεῖα εἰς τὸν πλέον μεγαλήτερον βαθμὸν τῆς τελειότητος, ἢ εἰς τὸν πλέον ἀκριβῆ σχηματισμόν τας, τόσον τὰ τῆς Γεωμετρίας, ὅσον ἢ τὰ τῆς Ἀστρονομίας.

Ὅλοι ἐκεῖνοι ὅπῃ ἐφεύρον αὐτὰς τὰς νέας δοκιμὰς διὰ πολλῶν ἀγώνων, εἶχαν ἐκεῖ τὰ πρόσωπάτους γλυπτὰ εἰς τὸ μάρμαρον περικυκλωμένα ἀπὸ τὰ μηχανικὰ ὄργανα ὅπῃ ἐφεύρον.

Μὲ εἶπον τινὲς κρυφα εἰς τὸ αὐτίμα ὅτι ἀκόμι ἦτον καὶ ἄλλα πολλὰ ξεχωριστὰ σεκρέτα, πλὴν εἶναι ἐμπιστευμένα μόνον εἰς τὰ χεῖρια ὀλίγων τινῶν σοφῶν μας. Ἐπειδὴ αὐτὰ εἶναι καλὰ πράγματα κατ' αὐτὸ, ὅμως ἴσως τινὲς ἤθελαν κάμῃ κατάχρησιν, τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα κατ' αὐτὰς, δὲν ἐφθάσεν ἀκόμι εἰς ἐκείνον τὸν βαθμὸν, ὅπῃ ἐπρεπε νὰ φθάσῃ διὰ νὰ κάμῃ χρῆσιν χωρὶς κίνδυνον τῶν πλέον σπανίων, ἢ τῶν πλέον ἰσχυρῶν ἐφευρέσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Καθὼς ἐγὼ ἐτελείωσα αὐτὴν τὴν ἀξιοπερίεργον θεωρίαν, ἢ ἀκολοθήσαμεν πάλιν νὰ περιπατῶμεν μαζὶ μὲ τὸν σοφὸν ὁδηγόν μου, τὸν ἠρώτησα νὰ μὲ εἰπῇ ἢ περὶ τῆς πραγματείας τῆς γενέσεως, ἂν εἶναι εἰς τὸν πλέον ἐξάριστον βαθμὸν, ὅπῃ ἐπρεπε νὰ εἶναι. ναὶ βέβαια, μὲ ἀπεκρίθη, τῶρα ἐφθάσεν ἡ πραγματεία εἰς ἡμᾶς, εἰς ἐκεῖνον τὸν ἐξάριστον βαθμὸν ὅπῃ ἐπρεπε νὰ φθάσῃ. ἡμεῖς λέγει γνωρίζομεν μίαν συναλλαγὴν πραγματείας μετὰ τῶν ἄλλων γενῶν, ὅμως ὄχι συ-

αλλαγὴν πραγμάτων περιττῶν, ἀλλὰ πραγμάτων ἀναγκαίων.
ἢ κατὰ πρῶτον ἐξωρίσαμεν μὲ Φρόνησιν ἀπὸ τὴν πραγμα-
τεΐαν μας αὐτὰ τὰ Φυσικὰ Φαρμάκια, τὸ ρακί, τὸ τζάγι,
τὸν καπνὸν, τὸν ταμπάκον, καὶ τὸν καφφέ. Δὲν βάζοιμεν
πλέον μίαν ἀχρεΐαν σκόνην εἰς τὴν μύτην μας, ἢ ὁποία ὑπε-
ρεῖ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸ μνημονικόν, μήτε κατακαίομεν τὸ
στομάχι μας μὲ ποτὰ Φαρμακευτὰ, ὅπῃ τὸ ἀφανίζον, ἢ τῷ
σηκῶνουν τὴν ἐνέργειαν. ἢ ἀρρώστιας τῶν νεύρων ὅπῃ τὰς
ἔχετε τόσον κοινὰς εἰς τὸν καιρὸν σας, ἐπιδέχοντο ἀπὸ
αὐτὰ τὰ Φαρμακευτὰ πράγματα, ὅπῃ ὑπερῆσαν τὸ σῶμα
σας τῷ θρεπτικῷ ἢ ζωτικῷ ζωμῷ, ἢ τὸ κατεξήραναι, φέρ-
νοντάς το εἰς τὴν παραλυσίαν.

Δὲν μεταχαριζόμεθα λοιπὸν, παρὰ τῷ τόπου μας τὴν
πραγματεΐαν, ἢ θεμελιωνόμεθα πρὸ πάντων εἰς τὴν Γεωρ-
γίαν μας. ἐπειδὴ αὕτη εἶναι ὁ διαμοιραστὴς τῶν πλέον ἀναγ-
καιοτέρων τροφῶν, αὕτη εὐχαρισεῖ τὴν χρεΐαν τῷ ἀνθρώπῳ,
ἢ ὅχι τὴν ἀλαζονείαν τς, καὶ νενάς δὲν ἐντρέπεται ἀπὸ ἡμῶς
διὰ ἰδιόν τς ὄφελος νὰ φέρῃ τὴν καλλιέργειαν τῶν μελκείων
τς εἰς τὸν πλέον ὑψηλότερον βαθμὸν τῆς τελειότητος.

Ἡ ἐξωτερικὴ πραγματεΐα ἐσάθῃ ἢ ἀληθῆς αἰτία ὅπῃ ἔφε-
ρε τὴν φοβερὰν ἀνομοιότητα τῶν καταστάσεων, ἢ ἔκαμε νὰ
ἀπεράσῃ εἰς τὰς χεῖρας ἑνὸς ὀλίγου ἀριθμοῦ ἀνθρώπων ὅλον
τὸ μάλαμμα τῷ γένει.

Ἦτον ἴσως πολλὰ εὐάρεστον τὸ νὰ πίνωμεν τζοκολάτο, τὸ
νὰ ἔχωμεν διάφορα ἀρώματα ἀρωματικά, τὸ νὰ τρώγωμεν
ζάχαρι, ἢ ἀνανέδες, τὸ νὰ καπνίζώμεθα μὲ ἑδαγάτζί,
τὸ νὰ ἀλειφώμεθα μὲ μύρα, τὸ νὰ ἐνδυώμεθα λαμπρὰ ἐν-
δύματα τῆς Ἰνδίας, ὅμως κατὰ ἀλήθειαν ἡμεῖς ἐκαταλά-
βαμεν ὅτι αὐταῖς ἢ περιτταῖς ἡδοναῖς μᾶς ἐπροξενῶσαν μυ-
ρίας δυσυχίας, ταλαιπωρίας, ἢ κινδύνους. Ἐπειδὴ διὰ νὰ τὰ
ἀπολαύσωμεν ἐκάμναμεν μυρίας ἀρπαγὰς, ἢ παρανομίας,
ἢ ἐδοκιμάζαμεν ἀνεκδιηγήτους κόπους ἢ κινδύνους, ἢ φρον-
τίδας. Διὰ τῷτο τώρα εὐχαριστοῦμεθα εἰς τὰ ἐνδύματα τοῦ

τόπῃ μας, τὰ ὅποῖα μόνοι μας ἢ τὰ κατασκευάζομεν, καὶ τὰ ἐνδύμεθα. τὰ προϊόντα τῆς Γαίας μας εἶναι ἀρκετὰ νὰ μᾶς εὐχαρισήσῃ, διὰ τὶ αὐτὰ τὰ ἔχομεν εἰς ὑπόληψιν περιωσότερον ἀπὸ ὅλα τὰ ξένα προϊόντα.

Τὰ καράβιά μας δὲν κáμνῃσι τὸν κύκλον ὅλης τῆς γῆς διὰ νὰ μᾶς φέρῃν τὸ κρεμῆζι, ἢ τὸ λελάκι. ἱξεύρετε ποῖα εἶναι τὰ μεταλλῆα μας; ἡ Φιλοπονία μας, καὶ ἡ δεξιότης, ἢ ὅλον ἐκεῖνο ὅπῃ χρησιμεύει εἰς τὴν ἀνάπαυσίν μας, εἰς τὴν εὐκολίαν μας, εἰς τὰς εὐθεῖς σιοπὰς τῆς φύσεως, ἐγκαρδιᾶται μὲ τὴν πλέον μεγαλητέραν μας φροντίδα. ἢ ὅλον ἐκεῖνο ὅπῃ ἀποβλέπει εἰς τὸν τύφον ἢ ματαιιότητα, εἰς τὴν ἐπίδειξιν καὶ εἰς τὸν παιδαριώδη πόθον τὸ νὰ ἀποκτήσωμεν κατ' ἐξοχὴν ἓνα πρᾶγμα διὰ μόνην ψιλὴν φαντασίαν, εἶναι εἰς ἡμᾶς σφοδρότατα ἀπηγορευμένον.

Ἡμεῖς ῥίπτομεν εἰς τὴν θάλασσαν ἐκεῖνα τὰ ἄπιστα διαμάντια, ἐκεῖνα τὰ κινδυνώδη μαργαριτάρια, καὶ ὅλαις ἐκείναις ταῖς διαφοροχρώματαις πέτραις ὅπῃ καταπαίνῃσι τὴν καρδίαν σκληρὰν ὥσάν τῃ λόγῃ τῆς. Ἔσεῖς ἐσοχάζεσθον ὅτι νὰ εἶδε ἀγχινέσῃται εἰς τὴν ἰχνηλασίαν τῆς ἡδονῆς σας, ὅμως ἢ ταλαίπωραις ἐφύρεσάις σας ἐπεριωρίζοντο εἰς τὴν ἀπόλαυσιν μιᾶς μόνης ἡμέρας, καὶ δὲν ἤσασθον ἄλλο, παρὰ νήπια χαίροντα εἰς πράγματα γιαιλισερά, πλὴν ἀνάξια εἰς τὸ νὰ εὐχαρισήσῃ τὰς ἀληθεῖς σας χρεῖας. ἢ μὴν ἱξεύρωντας τὴν τέχνην τῇ νὰ εἶδε εὐτυχεῖς, ἐτυραννέσετε τὸν ἑαυτὸν σας ἀπὸ μακρὰ διαστήματα, ἐκλαμβάνοντες εἰς κáθε βῆμα τὸν ἴσκιον τῆς εὐδαιμονίας ἀντὶ τῆς κατ' αὐτὸ εὐδαιμονίας.

Ἄν τὰ ἐδικά μας καράβια εὐγαίῃν τῶρα ἀπὸ τὰς λιμένας μας, αὐτὰ δὲν κῆβαλῃν μαζίτῃς τὰς τεχνικὰς κεραινὰς διὰ νὰ πολεμήσῃν ἐπάνω εἰς τὴν εὐρύχωρον ἑκτασιν τῶν Ω' κεραιῶν μίαν ἀθλίαν Πρέξαν. ἡ ἡχώ τῆς θαλάσσης δὲν σηκώνει πλέον ἔως εἰς τὸν Οὐρανὸν τὰς ἐλεεινὰς φωνὰς ἀνθρώπων μαινομένων ὅπῃ φιλονεικῇσι τὴν ζωὴν, ἢ τὸ πέραμα ἐπάνω εἰς ἐκτεταμμένους ἢ ἐρήμους τῶν ὑδάτων ἐπιφανείας. ἀλλὰ ἐπισκεπτό-

μεθα τὰς πλεον μεμακρυμμένας γενεάς, ἢ ἀντὶ τὰ ἀρπά-
 ωμεν τὰ προϊόντα τῶν γαιῶν τες, γινόμεθα μᾶλλον κύριοι,
 ἀποκτηταὶ ἀνακαλύψεων πλεον ἐπωφελῶν ἐπάνω εἰς τὰς
 νόμους τες, εἰς τὴν φυσικὴν ζώην τες, ὅταν εἶναι πλεον ἀξίε-
 ραινα ἀπὸ τὰ ἐδικά μας, διὰ τὰ μιμηθῶμεν, ἢ ὅταν εἶ-
 ναι βάεβα τὰ διορθώσωμεν μετὸ καλὸν παράδειγμά μας.

Τὰ καράβιά μας προσέτι χρησιμεύουσιν εἰς τὸ τὰ συνδέ-
 σεν τὰς ἀστρονομικάς μας γνώσεις. περισσότερον ἀπὸ τριακό-
 σιαις παρατήρησεις ὅπῃ ἐκάμαμεν ἐπάνω εἰς τὴν σφαίραν μας,
 κοντεύον τὰ περιλάβεν, ἢ τὰ βεβαιώσεν τὴν ἐλαχίστην με-
 ταβολὴν ὅπῃ συμβαίνει εἰς τὰς Οὐρανός. ἢ Γῆ εἶναι ὁ σκο-
 πὸς ἢ τὸ παρατηρητήριον ὅπῃ ἢ φερὰ τῇ Οὐρανίῃ σερεώμα-
 τος ἐπαγρηπνεί ἢ δὲν καθεύδει παντελῶς.

Ἡ ἀστρονομία κατεσῆθη τώρα εἰς ἡμᾶς μία ἐπωφελὴς ἐπι-
 σῆμη, ἐπειδὴ φανερώνει μετὶ μίαν μεγαλοπρεπῆ φωνὴν τὴν δό-
 ξαν τῇ Δημιουργῇ, καὶ τὴν ἀξιότητα τῇ λογικῇ ὄντος ὅπῃ
 ἐπλάσθη ὑπὸ τῶν χειρῶν τοῦ πανσόφους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η.

Ὁ ἥλιος ἐκλινε πρὸς τὴν δύσιν τες, ὅταν ὁ ὁδηγός μας μετὶ
 ἐπαρακίνησε τὰ ἐμβῶ μέσα εἰς τὸ σπῆτι ἐνὸς φίλῃ τες διὰ τὰ
 δεπνίσωμεν. Δὲν ἄφῃσα πολὺ τὰ μετὰ παρακαλέση, ἐπειδὴ ἢ
 ἤθελα τὰ ἰδῶ τὴν ἔσω κατάστασιν ἐκεῖνῃ τῇ ὀσπητίῃ, ὅπῃ εἶ-
 ναι τὸ πλεον ἀναγκαιότερον ἀπὸ ὅλην τὴν ἐξωτερικὴν κατὰ-
 στασιν ἢ μεγαλοπρέπειαν μιᾶς οἰκίας.

Ὅταν ἀναγινώσκει τινὰς μίαν ἱστορίαν, δὲν εἶναι χρεῖα τὰ
 φυλλολογῇ, φθάσει τὰ παρατηρήσῃ τὴν περιγραφήν τῆς οἰ-
 κιακῆς ζωῆς, ἢ θέλει προμαντεύσει ἢ τὸ ἐπίλοιπον.

Εὐθὺς ὅπῃ ἐμβῆκα μέσα παρατηρῶντας, δὲν ἤρξα ἐκεῖνα
 τὰ μικροῦτζικα χωρίσματα ἢ παραχωρίσματα, ὅπῃ φαίνον-

ται κατοικίδια τρελλῶν, μήτε ἐκεῖνα τὰ τεῖχη ὅπῃ μόλις νᾶ εἶναι δέκα δακτύλων τῇ χόνδρῃ, μέσα εἰς τὰ ὅποια ἐπάγω-
ναν τινὲς τὸν χειμόνα, ἢ ἐκατακαίοντο τὸ καλοκαῖρι. ἐκεῖ
ἦτον μεγάλαις ἢ εὐρύχωραις σάλαις ὅπῃ ἤμπορῃτε τινὰς
νᾶ σεργιανῇ, ἢ ἡ σκέπη τῆς οἰκίας ἦτον ἐδυναμωμένη ἀπὸ
χοντρά σανίδια προσηρμοσμένα ἀλλήλοις, ὅπῃ ἐμπόδισαν τὰς
διαπερασικὰς βολίδας τῆς ψύχρας, ἢ τῇ ἡλίῃ τὰς φλογε-
ρὰς ἀκτίνας. τέλος πάντων ἐκεῖνο τὸ εἶδος τῇ ὀσπητίῃ ἦτον
τόσον σερεόν, ὅπῃ δὲν ἤμπορῃτε νᾶ συναποθάνῃ μαζὶ μὲ ἐκεῖ-
νον ὅπῃ τὸ ὠκοδόμισεν.

Ἀπέρασα ἔπειτα εἰς τὴν σάλαν, ἢ ἐκ πρώτης σιγμῆς ἐγ-
νώρισα τὸν οἰκοδεσπότην. Αὐτὸς ἦλθε πρὸς ἐμὲ χωρὶς σχημα-
τισμῶς, ἢ χωρὶς ἄνοσας τζεριμόνιαις.

Ἡ Γυνήτε, καὶ τὰ τέκνα του ἔδειχναν ἐπὶ παρυσίας του
ἓνα σχῆμα ἐλεύθερον, ὅμως εὐλαβὲς, καὶ ὁ τζελεμπῆς ὁ
ῥὸς τῇ ὀσπητίῃ δὲν ἄρχισε νᾶ περιπαίξῃ τὸν πατέρα τε, διὰ
νᾶ μὲ δώσῃ νᾶ καταλάβῃ ἓνα σπινθῆρα τῇ πνεύματός του.
μήτε ἡ μητέρα καὶ ἡ μάμμη του ἔδειξαν πῶς κάμνουν χάρι
νᾶ ἰδῶν αὐτὸν τὸν νέον ὅπῃ νᾶ κάμνῃ παροινίαις. αἱ ἀδελφαί
του δὲν ἦτον παντελῶς τζεριμονιόζαις, μήτε πάλιν τελείως
μάταις. Αὐταῖς μὲ ἐχαιρέτησαν μὲ χάριν, ἢ εὐθὺς ἐγύρι-
σαν εἰς τὰς ἐργασίας τους. καὶ ἔχοντας προσηλωμένα τὰ
ῶτα τους εἰς τὴν προσοχὴν, δὲν ἐσύκωσαν παντελῶς ἐπάνω
εἰς ἐμένα τῆς ὀφθαλμῶς τους, διὰ νᾶ παρατηρήσουν ὡς καὶ
τὸ παραμικρὸν σχῆμα ἢ κίνημα ὅπῃ ἤθελα κάμῃ. ἡ μεγα-
λη μου ἡλικία, καὶ ἡ γεροντική μου παράξενη φωνὴ δὲν τὰς
ἔκαμε σχεδὸν μήτε νᾶ χαμογελάσουν. μήτε μὲ ἔκαμαν παν-
τελῶς ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ μάταια νάζια ὅπῃ εἶναι ἐναντία εἰς τὴν
ἀληθινὴν εὐγένειαν. Ὁ καὶ αὐτὸ ὀνδᾶς αὐτῆς τῆς συντρο-
φίας δὲν ἄστραπτεν ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ μάταια μικρολογήματα ἢ
κολισίδια εὐθραυσα, ἢ ἄνοσα, καθόλου φαρφουριά, καθό-
λου μαϊμῶδες, καθόλου κυνίδια, καθόλου βερνίκια, καθό-
λου χρυσώματα, ἢ βαρυνώματα, ἀλλ' ἀντὶ τῶτων εἶχαν
τρωσίδια χαροποιὰ ὅπῃ καθῆδυναν τὴν ὄρασιν, μὲ μίαν ξε-

χωρίσιν πατρικωσύνην. καποιαὶ ἐξαίρεταις εἰσπρατασκευασμέναις κατέεζωναν ἐκείνην τὴν σάλαν, τῶν ὁποίων σχηματισμός τῃ χρώματος ἦτον πολλὰ χαροποιός.

Ἀρχήσαμεν μετέπειτα τὴν συνομιλίαν ἢ συναναπροθῆν, τὴν κἀνέναν δὲν ἔδειχνεν ἀνθίσασιν ἢ λογομαχίαν, διὰ τὴν ἡμεροδείξει ὅτι ἔχει πολλαῖς ιδέαις, ὡς τὸ κατάρτατον πνεῦμα, λέγω ἐκεῖνος ὁ ἔξ τῆ αἰῶνος μου, δὲν ἔδιδε χρώματα ψευδῆ εἰς ἐκεῖνο ὅπῃ ἦτον τόσον ἀπλῶν κατὰ φύσιν. Ὁ ἓνας δὲν ἔπιανε τὸ ἐναντίον, διὰ τὴν ἀναιρέσει ἐκεῖνο ὅπῃ ὁ ἄλλος ἔδιαφθέντευεν, ὅπῃ τὴν εὐχαριστήσῃ μίαν φιλοτιμίαν, ἢ φιλαυτίαν ληρώδη.

Ἐκεῖνοι ὅπῃ ὠμιλῶσαν ἐκεῖ εἶχον ἀρχάς, ἢ εἰς τὸ ἴδιον τέταρτον τῆς ὥρας δὲν ἐψεύδοντο εἴκοσι φοραῖς. τὸ πνεῦμα αὐτῶν τῇ γένους δὲν ἐπεριτριγύριζεν ὡσάν τὸ πουλὶ ἐπάνω εἰς τῆς κλόνος, δὲν ἦτον ἐκκεχυμένον καὶ βαρετὸν, καὶ δὲν ἀπερνῶσεν εὐθὺς ἀπὸ τὴν γέννησιν μιᾶς βασιλείας εἰς τὴν ἰσορίαν ἑνὸς πνιγμένου. οἱ νέοι δὲν ἐσπῶδαζον τὴν παρασήσουν μὲ παιδαριώδεις τρόπους μίαν πολύλογον καὶ τρελλὴν ὀμιλίαν, καὶ ἓνα ὕφος ἀηδὸς ὑπεροχῆς. δὲν ἐξαπλώνοντο τελείως ἐπάνω εἰς τὰ σκαμνία κοιτάζοντας μὲ τὸ κεφάλι ὑψηλὰ μὲ βλέμματα ὑβριστικά, ἢ εἰρωνικά.

Δὲν ἤκουσα πρὸς τέτοις τὴν εἰπῇ τινὰς κἀνέναν λόγον ἀσελγείας, μήτε τὴν φωνάζῃ μακρὰ, πλατιά, βαρυγὰ ἐναντίον εἰς ἐκείνας τὰς παρηγορητικὰς ἀληθείας ὅπῃ εἶναι τὸ σήριγμα ἢ ἡ ἀγαλλίασις τῶν αἰσθαντικῶν ψυχῶν.

Ἡ γυναῖκες δὲν εἶχαν πλέον ἐκεῖνον τὸν τόνον τῆς φωνῆς ἐπίσης προσεκτικὸν ἢ ἐκτεθελισμένον, ἦτον ὅλαις εὐτακταῖς, περισυμμάζωμέναις, προσεκτικαῖς, σεμναῖς, ἢ ἐκαταγίνοντο εἰς τὰς ἐργασίας τῆς. ἡ ὀκνηρία δὲν εἶχε τόπον ἀναμεταξὺ εἰς αὐτάς, μήτε ἔκοπταν τὸ ἡμεροδελίτους εἰς τὴν μέσσην, διὰ τὴν μὴ κάμουν τίποτες τὸ ἐσπέρας. Ἐμείνα πρὸ πάντων κατ' ὑπερβολὴν εὐχαριστημένος ἀπὸ αὐτάς, ἐπειδὴ ἢ δὲν μὲ

ἐπρὺσφεραν παντελῶς κἀνένα παιγνίδι χαρτιῶν. Αὐτὴ ἡ ἄνο-
σος διατριβὴ ὅπῃ ἐφευρέθη διὰ τὰ προξενῆ πολλὰ κακὰ, δὲν
ἦτον εἰς χρεῖσιν παντάπασι κοντὰ εἰς ἐκεῖνον τὸν λαὸν ὅπῃ
ἵξευρε νὰ καλομεταχειρίζεται ὅλας τὰς σιγμὰς τῆς καίεσθαι εἰς
ὠφέλειαν τῆς ζωῆς τῆς. ἡ Φιλαργυρία δὲν ἔρχονταν νὰ κατα-
βαρύνῃ ἐκεῖνης τῆς τιμῆς πολίτας ἕως εἰς ἐκεῖνας τὰς σιγ-
μὰς ὅπῃ εἶναι ἀφιερωμέναις διὰ τὴν ἀνάπαυσιν.

Αὐτοὶ δὲν ἐκατάσαιναν μαρτύριον τὸ παιγνίδι, ὅπῃ δὲν
ἔπρεπε νὰ εἶναι, παρὰ ἓνα ξεκέρασμα, ἢ ἂν ἔπαιζαν κἀμ-
μίαν Φορὰν, ἔπαιζαν μόνον τὴν ντάμα, ἢ τῆς κύβης, αὐτὰ
τὰ παλαιὰ παιγνίδια ἢ Βαθέα, ὅπῃ φέρειν εἰς τὴν εὐχασίαν
τῆς ἀνθρώπου ἓνα ἄπειρον καὶ διαφορετικὸν πλῆθος συγκε-
σεων. Εἶχαν ἀκόμη κἀποια ἄλλα παιγνίδια ὅπῃ τινὰς ἤμπο-
ρεσε νὰ τὰ ὀνομάσῃ μαθηματικὰς διατριβὰς, μὲ τὰ ὅποια
ἢ τὰ παιδιὰ τῆς σχεδὸν ἦτον συνηθισμένα.

Ἐπαρτήρησα ἀκόμη ὅτι ὁ καθεὶς ἀκολοθεῖσε τὴν ὀρεξίν
τῆς χωρὶς νὰ τὸν παρατηρῇ οἱ ἄλλοι μὲ μεγάλην περιέργειαν
τὶ κάμνει. Ἀλλὰ μήτε ἦτον τελείως ἐκεῖ ἀπὸ ἐκεῖναις ταῖς
κατάσκοπαις γυναῖκες, ὅπῃ ἐκδικῶνται μὲ τὰ ἐγγύγματα
τῆς κακῆς χυμῆς ὅπῃ ταῖς κατατρώγει, τὰ ὅποια εἶναι ἀπο-
τέλεσμα τόσον τῆς ἀσχημίας των, ὅσον ἢ τῆς τρέλλας.

Εἰς τὴν συμμοτινὴν σάλαν ἔπαιζαν μίαν μουσικὴν. Αὐτοὶ
ἦτον κἀποιοὶ αὐλοὶ μελωδικοὶ συντροφευμένοι μὲ τὸν ἦχον
τῆς Φωνῆς μερικῶν καλοφώνων. τὸ ἀηδὲς ταμπῆρι, τὸ μο-
νότονον βιολὶ δὲν ἦτον τίποτες ἐμπροσθὰ εἰς αὐτὴν τὴν ἁρμο-
νίαν. Αὐτὴ ἔδιδε τῆς ἦχης τῆς πλέον ἐντελεῖς, τῆς πλέον
καθαρῆς, τῆς πλέον μελωδικῆς, ὅπῃ ἤμπορεσαν νὰ καθε-
δύνην τὴν ἀκοήν. τέλος πάντων αὐτὴ ἡ μουσικὴ ἦτον μία μου-
σικὴ ἑλκυστικὴ, Οὐράνιος, ὅπῃ δὲν ἐσυμφωνῆσε παντελῶς
μὲ τὸ καρίβαρον τῶν ἐδικῶν μας ὀργάνων, εἰς τὰ ὅποια ἓνας
αἰσθαντικὸς ἓνας ὀρεκτικὸς ἄνθρωπος ἀναζητᾷ τὴν συμφω-
νίαν τῆς ἐνότητος ἢ δὲν τὴν συναπαντᾷ ποτέ.

ὑπερευχαριστήθηκα ἀκόμι ὅπῃ δὲν ἔβλεπα νὰ κάθωνται
 μεῖ οἱ ἄνθρωποι πάντοτε καρφωμένοι εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν,
 ἢ καθήμενοι ἐπάνω εἰς σκαμνία, ἢ ὑποχρεωμένοι διὰ πάν-
 τοτε νὰ βασιάζων μίαν μακρὰν συνομιλίαν περὶ τῆ μηδενός,
 ἀλλὰ τὸ ὅποιον νὰ ἐρχονται εἰς σκληραῖς Φιλονεικίαις, ἀλλὰ εἶ-
 ρον εἰς κάθε πρᾶγμα τὸ ἐλεύθερον, ἢ μέτριον.

Μὲ ἐπροσκάλεσαν ἔπειτα νὰ πηγαίνω εἰς μίαν ἄλλην σά-
 λαν διὰ νὰ δειπνήσωμεν. ἐγὼ ὅλος ἐκστατικὸς ἐκοίταξα εἰς τὸ
 ὥρολόγι, ἢ δὲν ἦτον παρὰ μία ὥρα τῆς νυκτός. ἔλατε, μὲ
 εἶπεν ὁ οἰκοδεσπότης, πέρνωντάς με ἀπὸ τὸ χέρι. ἡμεῖς δὲν
 ἀπερνᾶμεν τὰς νύκτας εἰς τὸ ὀχληρὸν φέξιμον τῶν ξυγκορε-
 γιῶν, ἐπειδὴ ἢ εὐρίσκομεν τὸν ἥλιον τόσον ὥραϊον, ὅπῃ ὁ κα-
 θεὶς μας τὸ ἔχει διὰ ἡδονὴν νὰ τὸν ἰδῇ ὅταν ἀνατέλλῃ τὰς
 πρώτας ἀκτῖνας τῆς ἐπάνω εἰς τὸν ὀρίζοντα.

Δὲν κοιμέμεθα μὲ τὸ στομάχι φορτωμένον, ὅπῃ νὰ ἔχω-
 μεν ἕναν ὕπνον βαρὺν, ἢ διακεκομμένον ἀπὸ ὀνείρατα παρὰ-
 ξένα, ἐπειδὴ ἢ φροντίζομεν διὰ τὴν ὑγίειάν μας, ἀπὸ τὴν
 ὁποίαν ἐξήρηται καὶ ἡ ἀγαλλίασις τῆς ψυχῆς μας. Διὰ νὰ
 ἐξυπνήσωμεν τὴν αὐγὴν, πρέπει νὰ πλαγιάσωμεν ἀπὸ βραδύ.

"Ἐγινεν εὐθὺς ὀλίγη σιωπὴ, ἢ ὅλοι ἔκαμαν πρῶτον μίαν
 εὐχαριστίαν πρὸς τὸν Θεόν, διὰ νὰ ἀποδείξω τὴν εὐγνωμο-
 σύνην τῆς εἰς τὴν Πρόνοιάν τῆς ὅπῃ τῆς ἐχορήγησε τὰ ἀγαθὰ
 τῆς τραπέζης. Ἐγὼ ὥς τόσον ἐσοχάζομαι περισσότερον νὰ
 περιεργασθῶ τὴν τάξιν τῆς τραπέζης. δὲν ὠμιλῶσα παντελῶς
 περὶ τῆς πολυτελείας, ἢ ἐξοχῆς τῶν φαγητῶν, καθὼς ὠμι-
 λῶσαν οἱ παράσιτοι τῆς καιρῆς μας.

Ἡ ἐλευθερία, ἡ χαρὰ, ἡ οἰκειότης, ἢ τὸ θάρρος ἔδιδε
 μεγάλην διάχυσιν τῶν ψυχῶν εἰς ἐκεῖνο τὸ τραπέζι, καὶ
 ἐκαλλώπιζε τὸ μέτωπον ἐκάστου συγκεκλημένου. Ὁ καθείς
 ἐδιδεύετο μόνος του, χωρὶς νὰ τῆ γεμίζων ἄλλοι τὸ ταλέρι
 τῆς ἀπὸ φαγητὰ ὅπῃ δὲν ἤμπορῆσε νὰ τὰ φάγῃ. Ἐπερνε
 ὅσον ἤθελε, ἢ ἐτρώγεν ὅσον ἦτον ἀρετόν τῆς, χωρὶς νὰ κα-

ταβαρύνη τό σωμαχίτου, διά νὰ κάμη τὸ χατῆρι ἐκείνων
ὅπῃ τὸν ἀπλοχερῶσαν.

Ὅλα τὰ φαγητὰ ὅπῃ ἐγεύομεν δὲν εἶχον τελείως ἀρωμα-
τικά, πλὴν εἶχον μίαν νοσιμάδα ὅπῃ ἦτον ἐκείνη ὅπῃ τῆς ἔδω-
κεν ἡ Φύσις. Ἐκεῖ δὲν εὗρισκα καθόλου ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ φα-
γητὰ ὅπῃ ἀπέρασαν ἀπὸ τὸ χέρι πολλῶν βαφείων, ἀπὸ ἐκεῖνα
τὰ ζυμαρικά, ἀπὸ ἐκείνης τῆς πελτέδες, ἀπὸ ἐκείνης τῆς
ζωμῆς τῆς καυσικῆς, ὅπῃ ἐπροξενῶσαν τὴν φθορὰν τῆς ἀν-
θρώπινῃς σωμαχῆς, κατακαίοντας τὰ ἐντόδια τῶν ἀνθρώπων.

Αὐτὸς ὁ λαὸς λοιπὸν δὲν ἦτον ἓνας λαὸς σαρκοφάγος ὅπῃ
νὰ ἀφανίζεται διὰ τὴν τράπεζαν, ἢ νὰ τρώγῃ περισσότερα
ἀπὸ ἐκεῖνα ὅπῃ ἡ μεγαλοπρέπεια τῆς φύσεως δὲν ἤμπορῶσε
νὰ γεννήσῃ μὲ ὅλας τὰς γεννητικὰς τῆς δυνάμεις. ἂν καὶ θε-
ῶσυνται ἦτον μισητὴ εἰς αὐτῆς, ἐκείνη τῆς τραπέζης ἀκίμα
περισσότερον τῆς ἐφαίνετο μία ἀμαρτία θανάσιμος.

Τὰ ὀσπριά τῆς ἢ τὰ πωρικά τῆς ἦτον ὅλα τῆς προσήκοντος
καιρῶ. ἢ τὸ σκερῆττον ἐκεῖνο τὸ ἔχασαν, ὅπῃ ἔκαμνε νὰ γί-
νωνται εἰς τὴν καρδίαν τῆς χειμόνος κερῶσια βδελυρῶ. Αὐτοὶ
δὲν ἦτον ἐρασαί εἰς τὰ βίαια ἢ ἀφύσικα προϊόντα, ἀλλὰ ἄφι-
ναν τὴν φύσιν νὰ τὰ ἐνεργῇ μόνη τῆς εἰς τὸν καιρόν τῆς, διά
νὰ καθορῶνεν περισσότερον τὸν οὐρανίσκον τῆς, ἢ νὰ βασῶν
εἰς καλὴν διάθεσιν τὸν σωμαχόν τῆς.

Μᾶς ἤφεραν εἰς τὸ τέλος καὶ ποια ἐξαίρετα πωρικά τῆς καθ'
αὐτὸ καιρῶ τῆς, ἢ ἐγεύθημεν ἐξ αὐτῶν μὲ μετριότητα, πί-
νωντας ἐπάνω εἰς αὐτὰ ἢ ὀλίγον παλαιὸν κερσί, ὅμως παν-
τάπασιν ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ποτὰ τὰ χρωματισμένα, καὶ λαμ-
πυκαρισμένα ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς οἴνης, τὰ ὅποια ἦτον τόσο
συνηθισμένα εἰς τὸν καιρόν μῆς. Αὐτὰ ἦτον τόσο ἀπηγορευ-
μένα εἰς ἐκεῖνον τὸν σώφρονα λαόν, καθὼς ἦτον ἢ τὸ φαρ-
μάκι. ἐπειδὴ ἢ ἐκατάλαβαν ὅτι δὲν ἦτον ἄλλο πρᾶγμα πε-
ρισσότερον ἱκανὸν νὰ ταχύνη τοὺς θανάτον τῆς, καθὼς ἐκεῖνα
τὰ φαρμακερὰ ποτὰ.

Ο δεσπότης τῆς οἰκίας μὲ εἶπε χαμογελῶντας. Ἴδετε τί πλὴν πτωχὸν εἶναι τὸ τραπέζιμας ἀπὸ πωρικὰ, ἢ ἀπὸ μεζελίκια; ἐδὼ δὲν ἐφάνηκαν μήτε δένδρα, μήτε κάσρα, μήτε ἀεμόμυλοι, μήτε ἄλλα σχήματα διαφορετικὰ κατασκευασμένα ἀπὸ ζάχαρι, ὅμως αὐταῖς ἢ μεγαλώταται παραξενύεις κοντὰ ὅπῃ δὲν ἐπροξενῶσαν κᾶμμίαν ἡδονὴν, ἐγίνοντο αἰτία νὰ φθάσῃ εἰς πενίαν πολλοὶ εἰς τὸν καιρὸν σας. τὴν σήμερον οἱ διοικηταί μας τὰ ἔχον ἀπηγορευμένα εἰς ἡμᾶς αὐτὰ τὰ περιττὰ καὶ βλαπτικὰ πράγματα εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων.

Δὲν ἀγαπᾶτε λοιπὸν ἐσεῖς, τῷ εἶπα, νὰ δοκιμάζετε τὴν σοφὴν ἀγχινοιά σας, παρασαίνοντες τοιαύταις ἀξιόλογαῖς κατασκευαῖς εἰς τὰ τραπέζιά σας; ἡμεῖς εἰς τὸν καιρὸν μας ἐπαρασαίναμεν ἐπάνω εἰς τὰς τραπέζας θεάτρα ὁλόκληρα ἀπὸ ζαχαρικά μὲ σκηναῖς, μὲ κωμῶδεις, μὲ χορευτὰς, μὲ ὀρχήτριας, μὲ μουσικὰς, μὲ ὅλα τὰ περιστατικά τῃ. δὲν ἦτον τῷτο ἓνα πρᾶγμα ἀξιόλογον; μάλιστα ὅταν ἀρχίζεν ὕστερα νὰ μεταμορφωθῇ αὐτὴ ἢ κατασκευὴ εἰς μίαν ἐρημίαν, καὶ ἀπὸ κωμῶδια ὅπῃ ἦτον ἐμεταβάλετο εἰς μίαν ἀληθινὴν τραγωδίαν.

Μὴ μῶ ἐνθυμίζετε, μὲ εἶπε, πράγματα παιδαριώδη τῷ αἰῶνος σας. ἐγὼ θέλω νὰ ἀνέω πράγματα ὑψηλότερα, ἢ ἄξια τῆς ἀρετῆς, ἢ ἀληθινῆς μεγαλοπρεπείας τῷ ἀνθρώπῳ.

Ἐσηκώθημεν ἔπειτα ἀπὸ τὴν τράπεζαν, ἢ ἐκάμαμεν πάλιν πρὸς τὸν τροφοδότην μας Θεὸν μίαν θερμὴν εὐχαριστίαν. Ἐκαθήσαμεν ὕστερα ἀκολοθήσαντες μίαν τιμίαν ἢ εὐτακτον συναναστροφὴν, χωρὶς νὰ φαίνεται τινὰς ἀπὸ ἡμᾶς ὅτι πάσχει ἀπὸ καρυβαρίαν, ὥσάν ὅπῃ ἡ τράπεζά μας δὲν ἐσάθη συβαρητική· καθόλου δὲν ἠκέτο ἐκεῖ κανένας γέλως σαρκώνιος, μήτε ἐγίνε κᾶμμία παροινία. τὰ πράγματα ἦτον τόσον εὐτακτα, ὅπῃ μὲ ἐφάνη πῶς ἐσυναναστρέφοντο τῷ ὄντι μὲ ἀνθρώπους λογικὰς, ὅταν περνωντάς με ὁ οἰκοδεσπότης ἀπὸ τὸ χέρι, ὀρίσετε μὲ εἶπεν, ἐφθασεν ἡ ὥρα νὰ πλαγιάσητε,

διὰ νὰ σηκωθῇτε αὐριον εἰς τὴν γλυκεῖαν αὐγὴν τῆς ἡλίου.
ἡμεῖς κοιμώμεθα, μὲ λέγει, διὰ νὰ ζῶμεν, δὲν ζῶμεν διὰ
νὰ κοιμώμεθα.

Μὲ ἔφερον εἰς ἓνα εὐῶμα, ὅπῃ ἦτον ἡτοιμασμένον ὁ
λόγος, ὅχι μὲ χρυσὰ παπλώματα, ἀλλὰ μὲ σκεπάσματα
ὠφέλιμα εἰς τὴν συντήρησιν τῆς ὑγείας τῆς ἀνθρωπίνης σώ-
ματος. Ἐπλάγιασα λοιπὸν ὅλως εὐχαριστημένος εἰς τὴν νέαν
μας ζωὴν, καὶ ἐπιθυμῶ, νὰ σηκωθῶ νέος διὰ νὰ ζήσω πε-
ρισσότερον καιρὸν ἀναμεταξὺ εἰς ἐκεῖνον τὸν ἀξιέπαινον λαόν,
ὅμως ἀφ' οὗ μὲ ἐκυρίευσεν ἓνας γλυκύτατος ὕπνος ὠνευό-
μεν ὅτι τάχα ἐτελείωσα τὸ ζῆν, ἢ ὅτι ἀποδημῶσα εἰς
μίαν ἄλλην τῶ ὄντι μακαρίαν ἢ εὐδαίμονα ζωὴν
ὅπῃ δὲν εἶχε ποτὲ τέλος.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000158476

ΑΘΗΝΩΝ

